RÂSUL LUMII

Emmanuel PRELLE

Emmanuel VINCENOT

Anticiclopedia FILMULUI

Dicționar Comic și Studii de haz

HUMANITAS

EMMANUEL PRELLE este un tânăr universitar ieșit din rama profesiei. El predă științe sociale și economice, pentru a-și respecta diploma de absolvire, dar își găsește timp și pentru alte angajamente. Prelle publică atât cronici de film, cât și desene sau ilustrații în mai multe reviste, printre care - preferata lui - *Les Inrockuptibles.* Histrionic și iconoclast, scăpărător și cultivat, Prelle e totodată autorul unei cărți pentru copii intitulate *Animalele de-adevăratelea.*

EMMANUEL VINCENOT este unul dintre jurnaliștii francezi care experimentează înotul contra curentului. Absolvent de filologie, secția spaniolă, el ține de ani buni un curs de cinematografie spaniolă și latino- americană la Université Versailles Saint-Quentin. Totodată, Vincenot administrează un site dedicat cinematografiei iberice. Colaborează statornic cu revista *Politis* și este cunoscut pentru materialele publicate în revista cu profil cinematografic Zoo.

în afară de *Anticiclopediafilmului,* Emmanuel Prelle și Emmanuel Vincenot au mai scris *Anticiclopedia universală: totul despre toate și despre opusele lor.* Emmanuel Vincenot e de asemenea coautorul volumului *Franța și cinematograful din America Latină,* scris în colaborare cu Caria Fernandes, Julie Amiot-Guillouet și Monique Roumette.

Emmanuel Prelle Emmanuel Vincenot

Anticiclopedia FILMUL UI

Dicționar comic Și studii de haz

Traducere din franceză de MARIA PETRESCU

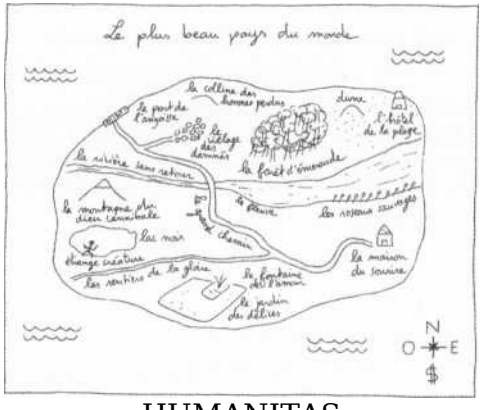

HUMANITAS

BUCUREȘTI

Coperta: Angela Rotaru

Emmanuel Prelle, Emmanuel Vincenot *Anticyclopédie du Cinéma*

cuprins

filmul primitiv 6
marile date din istoria filmului 8
actori de film, actori de teatru 10
o zi din viața filmului francez 16
filmele 18
portretul-robot al fiecărui personaj arhetipal posibil 28
o zi din viața filmului burkinez 30
filmele celebre din istoria cinematografiei 32
o zi din viața filmului american 36
glosar 38
bărbatul care a vrut să fie maimuță 46
o zi de cinema în suburbiile Parisului 48
unde se duc banii? 50
partea scufundată a aisbergului 52
revistele de cinema 54
știri pe scurt 56
o noapte din viața filmului underground 58
bărbatul care a vrut să fie maimuță (II) 60
glosar (continuare) 62
o zi din viața filmului indian 70
filmele celebre din istoria cinematografiei (continuare) 72
o zi din viața filmului sovietic 76
regizorii 78
filmele de dezbatere (teze și antiteze în piuneze) 82
o zi din viața filmului latino-american 84
tehnicienii de film 86
călătorie în cinematografia viitorului 88

Cum trăiau primii cineaști? Ce resurse aveau? Se lăsau oare afectați de criticile negative?

Nevoiți, cel mai adesea, să se mărginească la a-și da cu presupusul, istoricii reușesc totuși, puțin câte puțin, să pătrundă tainele apariției filmului... Ultimele descoperiri arheologice ne obligă să renunțăm la imaginea unei așa-zise „vârste de aur" a filmului și scot la iveală o lume total diferită de cea a studiourilor luxoase cu care ne-am obișnuit.

Departe de orașele industriale se întind, cât vezi cu ochii, păduri virgine. Aici descalecă pionierii cinematografiei, ademeniți de bogăția resurselor naturale: întâi și-ntâi, lemnul, din care se fac primele camere video și primele megafoane; apoi, nitra- tul de argint, indispensabil la fabricarea peliculei și care se găsește din belșug în râurile din apropiere; și, nu în ultimul rând, ciupercile halucinogene, care stimulează inspirația și pe care numai regizorul, mijlocitor între lumea reală și cea a muzelor, are voie să le consume.

Primele cadre se turnează în exterior, și nu de puține ori se întâmplă ca o echipă plecată la vânătoare de imagini să se întoarcă acasă cu camera goală. în aceste timpuri sălbatice, organizarea socială este marcată de o diviziune sexuală foarte strictă. Bărbații se îndeletnicesc cu muncile grele sau primejdioase (cicălirea figuranților sau alungarea câte unui gură- cască). în schimb, montajul este treaba femeilor, care, adunate în barăci șubrede, îndeplinesc manual această sarcină, cu multă răbdare și îndemânare.

primitiv

Filmul primitiv (încă nu se poate vorbi de „a șaptea artă") denotă o vădită înclinație spre comedia burlescă. Aceasta are însă riscurile ei: bătăile cu frișcă nu sunt trucate, iar frișca e groasă. Din fericire, în vremurile acestea de criză economică, șomeri doritori să facă figurație se găsesc pe toate drumurile. Legenda spune, de altfel, că primul actor a fost un figurant, ales pentru că-l salvase pe producător de la înec. Pentru fapta-i curajoasă, el a fost răsplătit cu un prim rol și cu un halat inscripționat cu numele lui (tradiție care s-a păstrat până-n zilele noastre).

Uneori, superstițiile frânează progresele științifice. Un cineast avangardist propune ca proiecția filmelor să se facă la o viteză de 24 de imagini pe secundă (în loc de 15). Colegii nici nu-l bagă-n seamă, convinși că spectatorilor le-ar da sângele pe nas.

Și iată că se ridică prima cetate dedicată exclusiv celei de-a șaptea arte, botezată **„Pădurea Sfântă"** (sau **„Hollywood").** Acolo se organizează ceremonii impresionante de preamărire a unor statui păgâne (*Oscarurile* de mai târziu), de la care se așteaptă venituri extraordinare. Amprentele mâinilor și ale picioarelor actorilor celebri sunt conservate cu sfințenie pe niște tăblițe de argilă și expuse cu mândrie pe artera cea mai umblată a orașului, bulevardul Pădurii Sfinte.

Rămân multe de inventat, însă calea a fost deschisă. Legenda poate să înceapă.

marile date din

28 decembrie 1895

Mulțimea se înghesuie Ia proiecția filmului *Ieșirea din Uzinele Lumière:* ia naștere statul la coadă.

14 august 1929

In Zimbabwe este capturat leul Edgar, care va deveni vedeta genericelor MGM. în cursul operațiunii, John Ford, pe-atunci un simplu asistent, își pierde un ochi.

1 ianuarie 1933

Intr-o dimineață, tânărul Fred Astaire se trezește cu un picior în plus: acum poate executa figuri coregrafice inedite!
Chiar în ziua respectivă, Astaire participă la probele pentru filmul *Venus dansează,* ferindu-se cu strășnicie să-și dezvăluie secretul.

28 mai 1936

Frontul Popular instituie excursiile cu școala. Micul Claude Berri înțelege imediat că se poate profita de această măsură socială și decide să facă film.

5 decembrie 1944

Studiourile de film UFA din Berlin sunt distruse de un bombardament al aliaților: lumea este definitiv eliberată de expresionismul german.

12 martie 1949

în plin Război Rece, Walt Disney se trezește că agenții KGB i-au furat schițele cu Mickey Mouse.

12 februarie 1950

Un inginer sovietic de geniu, Vladimir Dolbiski, inventează filmul stereo digital. Denunțat de soție, el

este executat din ordinul lui Stalin, care consideră că procedeul lui e

„mic-burghez“. Din fericire, fiul lui Dolbiski va reuși să fugă în Statele Unite, ducând cu el o parte din lucrările tatălui.

12 mai 1956

Amețită de strălucirea cazinoului din Monte Carlo, actrița Grâce Kelly își pierde întreaga avere la ruletă. Un trimis al palatului princiar îi propune o ieșire onorabilă din încurcătură.

23 iunie 1965

Se difuzează în premieră emisiunea lui Pierre Tchernia, *Fișele domnului Cinema.*

5 iulie 1972

Pentru prima oară în istoria filmului, un actor de culoare, Sidney Poitier, este angajat să-l interpreteze pe Zorro: se naște astfel ideea de *corectitudine politică.*

10 mai 1985

Charlton Heston este ales președinte al National Rifle Association (Asociația Națională a Deținătorilor de Arme de Foc) și jură solemn, cu o pușcă automată în mână, să nu respecte niciodată prima dintre Cele Zece Porunci.

21 noiembrie 1998

Yorkshire terierul lui Jean-Paul Belmondo este siluit în plină stradă de dobermanul lui Jan Kounen.

14 ianuarie 2000

Fișele domnului Cinema originale, imprimate pe coală velină extrafină și numerotate de la I la CXXX, sunt descoperite în podul casei prezentatorului Pierre Tchernia. Statul francez se grăbește să le achiziționeze pentru suma de zece milioane de euro.

actori de film,

BATMAN: Supererou baudelairian. îmbrăcat într-un combinezon de *spleen* negru, își face apariția „când grea precum capacul stă bolta prăbușită".

Aripile de uriaș nu-l împiedică să meargă.

BELMONDO (Jean-Paul) : Acest actor incorigibil este dat afară de la Conservatorul de Al tă Dramatică după ce ratează o cascadorie în tragedia *Poliect.*

N-are a face! Marele ecran îi va oferi imediat roluri pe măsură. Belmondo înregistrează succes după succes: *Măscăriciul, Profesionistul, Asul așilor...* Dar vai, în 1987, *Singuraticul* este un eșec usturător. Foarte afectat, actorul acceptă să intre în restrângere de activitate: un film la cinci ani, fără efort fizic, cu plata a 60% din salariu. Și, mai ales, după cum reamintește cu mândrie Bébel, „așa a putut și tânărul Vincent Pérez să-și găsească de lucru".

CE ESTE O VEDETĂ?: Vedeta trăiește în minciună și nu coboară niciodată de acolo. își serbează ziua de naștere de mai multe ori pe an. Diferența dintre o zeiță și o vedetă este că măcar cu o zeiță ai o șansă să te culci.

Notă: Atunci când o vedetă are chiuveta înfundată, *instalatorul este cel care sună* ca să stabilească ziua și ora reparației.

CELEBRITY. Dacă un actor de teatru debutant își face, pe bani buni, portretul la prestigiosul Studio Harcourt și nu reușește totuși în branșă, studioul îi face

o reducere de 10%.

actori de teatru

...De unde următorul tabel al remunerațiilor:

TITLUL FILMULUI	ROLUL INTERPRETAT	ONORARIUL ÎNCASAT
Din păcate pentru mine	Dumnezeu	375 euro
Ciudat loc pentru o întâlnire	Directorul general al unei	3 200 euro
Germinai	Miner	1 000 000 euro
Astérix și Obélix contra lui Cezar	Furnizor de menhire	3 000 000 euro

DOUGLAS (Michael): Actor oarecum francofon. A fost studentul lui Mary Pierce pe vremea când aceasta era doar lector de franceză la Universitatea din Minneapolis.

FII BÂLBÂIT ȘI TACI: Ce s-a ales de Francis Perrin? Se spune că a căzut în depresie după eșecul ultimului său film, căruia până și el i-a uitat tidul. Nici pomeneală! Francis Perrin și-a aplicat celebra „rețetă de bună dispoziție": și-a scris numele pe spatele unui scaun pliant, și-a lăsat amprentele mâinilor în lădița cu nisip a pisicii și fredonează *New York, New York* pe întuneric.

GHICITOARE: Este prietenul copiilor. Are fața albă și urechile negre. Poartă mănuși. Nu locuiește cu soția. Cin' să fie, cin' să fie?

(uosiprf pripijy :sundsya)

Godzilla sau moartea prăvăliilor.

GODZILLA: MonsUai japonez, foarte rău. Specialitatea lui: strivirea buticurilor de cartier. Atinge apogeul gloriei în anii '50, apoi dispare de pe ecrane timp de mai bine de zece ani. Mai bătrân și deja măcinat de boală (o degeneres- cență a pigmentului pielii, care bate într-un porto caliu spălăcit), revine în anii '70, sub numele de *Cazimir, monstrulețul drăgălaș,* ca gazdă a unei emisiuni pentru copii. Jalnic sfârșit pentru un uriaș.

Notă: E adevărat că în 1997 s-a turnat o nouă versiune a filmului *Godzilla* (cu Matthew Broderick și Jean Reno în rolurile principale), însă monstrul era interpretat de un impostor deghizat.

HALLYDAY (Johnny): Actor belgian născut în 1943. Filme principale: *De unde vü tu, Johnny?* (1962), *Specialiștii* (1968), *Terminus* (1987).

îmi amintesc că, de câte ori apărea un film cu Johnny Hallyday, Louis Lumière, inventatorul cinematografului, se răsucea în mormânt de 24 de ori pe secundă (Georges Perec, *Je me souviens).*

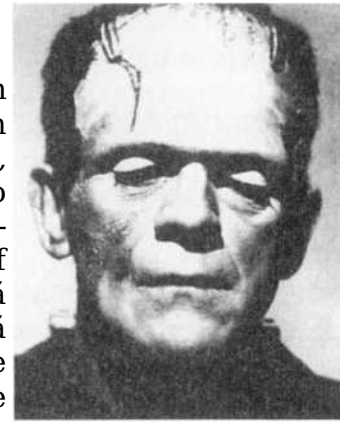

Un monstru diabolic devenit monstru sacru.

KARLOFF (Boris): în 1931, actorul este cooptat în echipa seriei *Franhenstein,* datorită acneei sale. Are loc o tulburătoare identificare a actorului cu personajul: Karloff își construiește o vilă luxoasă în formă de „F“, își semnează corespondența cu numele de *Frankenstein* și cere să i se spună așa. într-o bună zi, impresarul lui se hotărăște să-i spună că Frankenstein îl cheamă nu pe monstru, ci pe savantul care l-a creat. Atunci Karloff scoate un răcnet cumplit și o ia la fugă spre mlaștină.

LAUGHTON (Charles): Actor american cunoscut datorită fizicului său aparte. în 1955, trece în spatele camerei de filmat *(Noaptea vânătorului* e singurul film pe care-1 regizează și unde reușește să fie oniric din prima).

Cum l-aș putea descrie pe Charles Laughton ? Cu siguranță, nu-i prea chipeș... Să zicem că seamănă cu Michel Simon când se strâmbă (André Bazin, *Vos stars,* 1957).

LÉOTARD (Philippe): v. WALKER (Johnny).

LOVE STORIES: Șoricica Minnie este o actriță romantică. La începuturile carierei, ea are o legătură cujoe Paramount, apoi cu cei patru frați Warner. însă amorul vieții ei rămâne Mickey Mouse, pe care-1 întâlnește în 1947. „Habar n-aveam

că era o celebritate! M-a sedus cu vocea lui subțirică și cu urechile hipertrofiate." Un an mai târziu, cei doi se căsătoresc. Insă Minnie ține să-și păstreze propria casă: „Ca să-mi pot repeta liniștită rolurile cu Dingo".

McQUEEN (Steve): Actor american, celebru din filme ca *Papillon* sau *Marea evadare.* Victimă a unui destin necruțător, la începutul fiecărui film în care joacă. Steve McQueen este întemnițat pentru că, în filmul precedent, a încercat să evadeze.

NEGRI: In timp ce în filmele americane actorii negri sunt, prea adesea, distribuiți în roluri dejrmtessau dealeri, în filmele franceze actorilor de culoare li se încredințează roluri de toxicomani sau de traficanți de droguri.

PROFESIONALISM: Vorbim de „profesionalism" când un actor se prezintă la interviu îngrijit și proaspăt ras.

RAIMU: Simbol al Marsiliei și actor preferat al lui Marcel Pagnol. Mai multe borșuri de pește îi poartă numele. în 1946, simțind că i se apropie sfârșitul, Raimu își cheamă duhovnicul, căruia îi mărturisește un păcat foarte grav: născut în nordul Franței, s-a prefăcut de-a lungul întregii sale cariere că are accent marsiliez, pentru a primi roluri de

Toți actorii din lume au visat să-l joace pe noul agent 007 (instantaneu

meridional. La sfatul duhovnicului, actorul se străduiește cu disperare să revină la accentul originar, ca să domolească mânia Cerului. Degeaba: învățul nu mai are dezvăț! Raimu se stinge cu o mare neliniște în suflet.

RESPINȘI LA CASTING: Jean-Pierre Bacri pentru *Omul care râde,* 1978, Darry Cowl pentru *Maciste gladiator* (1961), Woody Allen pentru *Cel mai periculos om din lume* (1968), Jean-Pierre Darroussin pentru *Omul grăbit* (1996), Jean Gabin pentru *Omul fragil* (1961).

RIGOULET (Eusèbe): Actor de teatru francez (1870-1940), figură emblematică a anonimilor celei de-a șaptea arte. Rigoulet intră în lumea filmului interpretând rolul unui trecător în *Stropitorul stropit* (1895), însă scena cu el este tăiată la montaj. După o perioadă grea, care durează treizeci și cinci de ani, devine dublura lui Fantex, într-un obscur rol secundar. Copiile unicului său lungmetraj, *Escapadele căpitanului* (1938), unde interpretează rolul mut al unui soldat caraghios, sunt transformate în hrană pentru porci în momentul restricțiilor din 1940. La 70 de ani, Rigoulet totalizează unsprezece zile și jumătate de contribuții la fondul de pensii al artiștilor. Prietenii hotărăsc să-i vină în ajutor organizând o fastuoasă gală de susținere, la care uită să-l invite. A doua zi, Rigoulet moare. Mormântul îi va fi în întregime distrus de un bombardament al Aliaților în 1943. *Rigoulet, o stea căzătoare, căzătoare...* (Jean Cocteau, *Notes sur le cinématographe).*

VENTURA (Lino): Actor francez (1919-1987), fost campion de lupte greco-romane căruia îi sărea

țandăra ușor. Intr-o zi, îi moare un prieten. Fără să-și descleștеze dinții, Ventura o ia pe autostrada Infernului, la volanul Citroënului său, și se oprește în fața casei Morții. Prin vizor, Moartea observă privirea amenințătoare a actorului. Prietenul învie. Modest, actorul a refuzat întotdeauna să pomenească această emoționantă întâmplare.

o zi din viața

05:30: Christophe Lambert ia avionul spre Italia, unde urmează să joace într-un SF.

07:57 : Alain Delon își asmute buldogii asupra unor cercetași rătăciți, care-și ridicaseră tabăra pe proprietatea lui.

08:32: Christian Clavier îi oferă lui Bertrand Tavernier un abonament la cotidianul *Le Figaro.*

1 0:0 8 : Lancelot, o firmă franceză de trucaje digitale și de efecte speciale aflată în plină expansiune, își instalează cele trei computere Apple II în rețea și le exploatează la maximum.

12:00: Un asistent îl trezește pe Claude Chabrol spu- nându-i că e gata masa. Gérard Depardieu se bagă în față la coada de la cantină. Philippe Léotard bea pe ascuns o sticlă de apă minerală.

13:10: Pierre Arditi îi îndeamnă pe francezi să voteze cu socialiștii.

13:20: Béatrice Dalle se întoarce de la *Blue Pussyîn* compania lui Anthony Delon.

13:30: Béatrice Dalle i se alătură lui Guillaume Depardieu la *Erotica.*

15:44: Claude Zidi îl sună pe James Cameron în miez de noapte ca să-i propună să turneze un *remake* după *Regii gagului.*

filmului francez

16:19; Luc Besson fură niște mărunțiș din portmoneul producătorului său și dă fuga să-și cumpere o ediție specială din *Spiderman Magazine.*

1 6:48 : Jean-Jacques Beineix îi rupe mâna unui jurnalist de la France 3 Picardie, care-1 întrebase ce-1 amuzase cel mai mult în *Doamna Doubtfire, tăticul nostru trăsnit.*

17:00: Gérard Lanvin așteaptă să fie sunat.

18:3 0 : Jean-Paul Gaultier îl sună pe Alain Cavalier și se oferă să-i conceapă costumele pentru următorul film.

18:34: Salvarea sosește în sfârșit la domiciliul lui Alain Cavalier.

20:12: Cineastul rrom Tony Gatlif și trupa lui sunt alungați de la intrarea bine-cunoscutului restaurant *Chez Fouxim's.*

21:07: Claude Lelouch se prăbușește sub greutatea camerei sale Panaflex, în timp ce turna o secvență de șaptesprezece minute la bâlciul din Parcul Vincennes.

00:00: Gérard Lanvin încă așteaptă să fie sunat.

filmele

AFACEREA DREYFUS: Nefericitul prizonier de pe Insula Diavolului se trezește erou al unui puhoi de filme intitulate, toate, *Afacerea Dreyfus.* A fost turnată până și o versiune japoneză, în 1955, cu titlul *Jacuzzif*

AFGAN (film): Un film afgan se recunoaște după următoarele caracteristici:

• Toate rolurile feminine sunt jucate de bărbați.

• Orice reprezentare a unor ființe vii este interzisă.

• La sfârșitul filmării (care, oficial, nu a avut loc niciodată), sunt arse toate copiile de lucru.

AFRICAN (film): Cum se deosebește un film american turnat în Africa (de ex., *Dincolo de Africă)* de un film african autentic (de ex., *Yeleeri)?*

• Filmul american abundă în imagini cu animale exotice: piranha dresați, mandrili excentrici, elefanți care calcă în picioare mame cu copii în brațe. Filmul african autentic interzice (spre cinstea lui) excesul de animale.

• Un film american a cărui acțiune se desfășoară în Africa respectă cu scrupulozitate procentajul de 10% de actori de culoare. Intr-un film african, acest procentaj este depășit de nu se vede.

• Intr-un film american, băștinașii zdrențăroși trăiesc în brusă. Intr-un film african autentic, personajele sunt conductori de metrou, ca oricare dintre noi.

AMATOR (film de): Adeseori făcut de mântuială, filmul de amator se distinge din prima de un lungmetraj profesionist:

1. Aluzie la *J'accuse!,* titlul pamfletului scris de Émile Zola pe tema Afacerii Dreyfus (n.tr.).

Scenă

ANTIPOZI: De douăzeci de ori mai întinsă decât Franța, Australia este un continent întreg, o țară aparte, unde toate regulile pe care emisfera nordică s-a străduit timp de secole să le impună sunt abolite. în acest colț de lume, căzile de baie se golesc de jos în sus, 1 ianuarie pică pe 15 august, animalele se bat cu pumnii, iar premierele cinematografice au loc lunea. Nu este deci de mirare că filmul australian este singurul care a îndrăznit să abordeze subiecte considerate tabu în restul lumii.

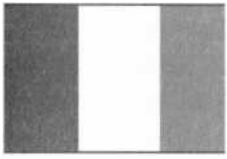

Un simplu test este de ajuns pentru a ne convinge. Iată, pe scurt, intrigile câtorva filme franceze și australiene.

Le puteți deosebi?

1. La o serată, un bărbat și o femeie se îndrăgostesc unul de celălalt.

2. Un porc vorbitor se zbenguie pe muzică alături de niște șoareci melomani.

3. O femeie se lasă curtată de un bărbat în grădina Tuileries.

4. Deși este fan al formației ABBA, Muriel visează să se mărite cu o persoană de sex opus.

5. încetul cu încetul, un bărbat înțelege că dorește o femeie.

6. Niște travestiți cu permis pentru vehicule de mare tonaj fură un autobuz și explorează deșertul în costum de cosmonaut.

7. Un bărbat trăiește o pasională poveste de amor cu soția celui mai bun prieten.

8. Un vânător de aligatori căruia îi este frică de scările rulante se pierde pe străzile NewYorkului.

ASIATIC (film): Un film asiatic se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• Un pescar sărac prinde un peștișor de aur.

• O fabrică de lampioane este măturată de un val uriaș.

• O concubină traversează un secol întreg fără să-și schimbe coafura.

ASTÉRIX ȘI OBÉUX CONTRA LUI CEZAR. Filmul lui Claude Zidi (1999) este produs de Claude Berri. Apoteoză artistică a celor doi, această operă se scaldă în umorul subtil din *Le retour des Chariots {întoarcerea clovnilor)*, purtând în filigran discreta critică socială din *Germinai.* La vremea respectivă, bugetul filmului - cel mai mare din istoria cinematografiei franceze — a făcut

câteva vedete să scrâșnească din dinți.

N-o să mă convingă nimeni că-n Franța zilelor noastre nu e de-a dreptul indecent să cheltuiești o asemenea sumă astronomică pe un simplu film, până la urmă. Ia uitați ce înseamnă banii ăștia:

12 tancuri AMX, 200 de rachete sol-aer sau chiar 27 de închisori! (ministrul Apărării).

AUSTRIAC (film): Un film austriac se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• Hanul este reconstituit la Berlin, în fostul sediu al STASI.
• Ursul este împrumutat de la Grădina Zoologică din München.
• Echipa tehnică este formată din polonezi.

BAROC (film): Un film baroc se recunoaște după următoarele trei caracteristici:
• O femeie acoperită de voaluri aruncă în mare un sfeșnic.
• O maimuțică bea din vinul pentru împărtășanie.
• Două personaje costumate în clovni se sărută într-un butoi.

BRAZILIAN (film): Un film brazilian se recunoaște după următoarele trei caracteristici:
• Eroul (un delincvent juvenil) poartă un tricou alb găurit.
• Regizorul este asasinat de niște delincvenți juvenili la câteva zile după turnarea filmului.
• Profiturile filmului sunt vărsate în contul unei fundații de ajutorare a delincvenților juvenili.

CLASIC (film): Un film clasic este un film pe care vei avea oricând timp să-l vezi și pe care, prin urmare,

nimeni nu l-a văzut niciodată. Exemple de filme clasice: *Patimile Ioanei d'Arc* (Cari Th. Dreyer, 1928), *Rapacitate* (Eric von Stroheim, 1923), *Intoleranță* (David W. Griffith, 1916).

CURIOS: Specialiștii plasează la începutul secolului douăzeci vârsta de aur a filmului muzical, marcat de realizări splendide, cum sunt *Carmen* (Cecil B. DeMille, 1915) sau *Beethoven* (Abel Gance, 1923). în mod inexplicabil, acest gen intră în declin, dispărând odată cu apariția filmului vorbit (1928).

EȘEC ȘCOLAR, VICTORIE CINEMATOGRAFICĂ: Cea de-a șaptea artă are puterea de a universaliza o poveste individuală, cum bine au înțeles producătorii filmului *Salvați-i pe elevii răi* (1998). Punctul de plecare: un director de liceu formează o echipă de profesori kamikaze. Misiunea lor: să salveze cu orice preț un elev codaș, a cărui mamă a primit în aceeași zi înștiințarea că ceilalți trei băieți ai ei au rămas repetenți. O operă sub formă de omagiu adus celor 80 000 de tineri care ies anual de pe băncile școlii la fel cum au intrat.

FERICIRE TÂRZIE-. Filmul lui Étienne Chatiliez (1995) este, de fapt, adaptarea unui ambițios proiect de spot publicitar pentru puii ecologici produși în regiunea Gers. îndepărtat în favoarea lui Jean-Jacques Annaud (zis și „cineastul imposibilului"), Chatiliez s-a văzut nevoit să-și reducă din ambiții și să accepte turnarea unui lungmetraj de ficțiune, tăind mult din scenariul inițial, foarte stufos, pe care chiar el îl scrisese.

FRANCEZ DIN ANII '50 (film): Un film francez din anii '50 se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• Douăzeci de kilograme de droguri sunt ascunse într-

o mașină de spălat.

• O puștoaică îl inițiază pe președintele Consiliului de Stat în tainele dansului hula-hoop.

• Citroënul lui Jean Gabin intră la apă din cauza ploii.

GERMAN (film): Un film german se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• O centrală nucleară dezafectată este scena unei parade tehno.

• Un agent imobiliar este călcat de o mașină cu motor diesel.

• Un muncitor neînscris în sindicat subtilizează condica de sugestii din birourile confederației sindicale IG Metal.

HOLLYWOODIAN: Putem vorbi de „film hollywoodian" dacă sunt îndeplinite următoarele trei condiții:

• Figuranții sunt mexicani.

• Regizorul este european.

• Profitul este american.

IEȘIREA DIN UZINELE LUMIÈRE: Cel dintâi film din istoria cinematografiei (1895) se bazează pe un scenariu solid, de Anatole France și Emile Zola. Operatorul filmează ieșirea din Uzinele Lumière. Cadru larg. Porțile se deschid. Muncitorii și muncitoarele ies. Este ieșirea din uzină, ora la care se iese. Lumea iese din Uzinele Lumière. Gata, toata lumea a ieșit. La masă!

IOANA D'ARC: Pentru primul lui lungmetraj istoric, turnat în 1999, Luc Besson s-a documentat temeinic. „Am citit toate benzile desenate cu acest subiect", a declarat el revistei *Historia.*

IRANIAN (film): Un film iranian se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• Subtitrarea este albă pe fond alb.

• Un bătrân care stă la umbra unui măslin zâmbește răutăcios.

• Un școlar își caută mingea în casa prietenului său.

IRLANDEZ (film): Un film irlandez se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• Câteva scene din film nu au loc într-un pub.

• Preotul declanșează o încăierare generală în biserică.

• Un porc poartă numele Maggie Thatcher.

LOGICA: Pentru că tradiția orală o impune, primele filme africane constau exclusiv în sunete. Abia la sfârșitul anilor ’30 au fost adăugate imaginile.

PIEILE-ROȘII: Indienii din America n-au făcut niciodată filme. Cu toate acestea, costume și legende se găsesc din plin. Un cineast apaș explică paradoxul: *Să facem filme, de acord, dar unde? Omul alb a furat toate pământurile strămoșilor noștri ca să turneze pe ele westernuri!*

PLACE VENDÔME-, în filmul regizat de Nicole Garcia (1998), Catherine Deneuve numără diamante până devine alcoolică și depresivă. Cum ne dăm seama: o vedem cumpărând camembert de la un comerciant arab și scoțând toate tetierele scaunelor din Renault-ul ei Safrane. Ca s-o consoleze după eșecul soțului, Jean-Pierre Bacri o învață să folosească un desfăcător de conserve. Dezastru total; așa ajunge ea în preajma lui Jacques Dutronc, un mafiot rus, care-i spune sobru:

„împreună, am *geme de* plăcere." După care mafiotul ajunge la închisoare, la fel ca scenaristul.

POLONEZ (film): Un film polonez se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• Este produs de Marin Karmitz.

• Cel puțin trei membri din echipa tehnică poartă prenumele Zbigniew.

• Filmul, calificat drept „baroc", apare pe coperta a cel puțin un număr din revista *Télérama* (mai degrabă două).

PORNO (film): Un film porno se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• O baroană oprește cu scrâșnet de roți pe aleea care duce la castel.

• Un îngrijitor vesel bea o cupă de șampanie.

• Nici o scenă din film nu are loc în pat.

PORTUGHEZ (film): Un film portughez se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• Este finanțat din fondul EURIMAGE al Uniunii Europene.

• Beneficiază de un ajutor comunitar oferit prin programul SGRIPT.

• Cel puțin 30% din buget provine dintr-o subvenție de la Bruxelles.

filmele

Notă. Pasiunea pentru filmul portughez este o perversiune numită „fado-masochism“.

PROFET ÎN ȚARA LUI: Premiera newyorkeză a filmului *Șapte ani în Tibet* (1997) a fost un eșec răsunător. Pe atunci, săptămânalul *US Entertainment* considera filmul luijeanjacques Annaud ca fiind „prea american".

SCIENCE-FICTION (film): Un film SF se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

• Lăcustele uriașe au preluat puterea.

• Consiliul Interplanetar de Securitate declară război total insectelor.

• Consiliul Interplanetar de Securitate este condus de o femeie.

Notă. In mod bizar, în filmele SF, tehnologia este mai puțin avansată decât în zilele noastre, iar călătoriile în hiperspațiu se programează cu ajutorul cartelelor perforate.

SPIONAJ ÎN FAMILIE: *Remake* după filmul american *True Lies,* cu Thierry Lhermitte în rolul lui Arnold Schwarzenegger. Claude Zidi semnează una dintre cele mai bune comedii de acțiune ale sale, aducând acel *French touch* care-i lipsea filmului lui James Cameron.

***STAR* HARS** *Space opera* lui George Lucas a trezit de la bun început un interes nemaipomenit în rândul liceenilor. Nici nu-i de mirare: elevii regăsesc în film universul lor de zi cu zi,

„Fă bine și spune-mi cine a stricat

idealizat prin magia celei de-a șaptea arte. Băieții se identifică automat

cu Luke Skywalker, adolescentul cutezător, neînțeles de familie; fetele, cu regina Amidala, care stă cinci ore pe zi să se machieze. Darth Vader întruchipează un director necruțător, care conduce o adunătură de profesori slugarnici, pe care-i pune la munca de jos. Iar Han Solo este fratele complice, întotdeauna însoțit de Chewbacca, repetentul cu păr lung și inimă de aur.

Nu în ultimul rând, în abjectul Jabba îl recunoaștem pe ministrul Educației, cu certitudinile lui stupide și care-și uită promisiunile fără să clipească.

Masca tristă a bolii Morții.

SUEDEZ (film): Un film suedez se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

- Este alb-negru, doar că fără alb.
- Un jucător de șah observă Moartea pe fereastră.
- O mască de clovn trist simbolizează boala Morții.

Notă. Filmele suedeze în care nu apare Moartea sunt cenzurate de Institutul Suedez de Film.

TURC (film): Un film turc se recunoaște după următoarele trei caracteristici:

- O capră rumegă o pălărie veche.
- Niște rufe sunt întinse la uscat pe un fir de sârmă ghimpată.
- Un deținut politic își rade mustața în semn de protest.

TITANIC. Ca de atâtea alte ori, un film francez, mai

exact *Micul scăldător* (al lui Robert Dhéry, cu Louis de Funès și Michel Galabru), a fost sursa de inspirație pentru superproducția hollywoodiană care nu are, din nefericire, nici prospețimea, nici umorul originalului.

Micul scăldător, *filmul care l-a bulversat pe James Cameron.*

VIAȚA MEA SEXUALĂ... SAU CUM AM AJUNS LA DIVERGENȚE: In acest film lansat în 1966, cineastul Arnaud Desplechin povestește pe un ton deliberat tragic iubirea imposibilă dintre doi oameni care nu au nimic în comun (el este lector de filozofie la Școala Normală Superioară, ea este conferențiar și predă literatură la Sorbona), dar care hotărăsc să ignore diferențele dintre ei și să dea frâu liber sentimentelor.

portretul-robot al fiecărui

AVIATORUL: Mai zvelt, mai alb, mai heterosexual decât bărbații obișnuiți. Cu toate acestea, la sfârșitul filmului, aflăm că a suferit tot timpul de rău de înălțime, la fel ca tatăl lui, care a fost aviator. Ultimele lui cuvinte sunt sfâșietoare: *Recunosc, vjjjjjj, am rău de înălțime, vjjjjjj, la fel ca tata, vjjjjjj.*

INFORMATICIANUL: Divorțat și fericit, afirmă că soția și calculatorul lui nu erau compatibili (râsete), după care își reia îndeletnicirea: hackuirea computerelor de la Pentagon, încercând să facă o emulare de Mac sub Windows, declanșează o alarmă atomică.

INSTITUTORUL: îmbrăcat ca o persoană scutită de impozite, își dorește un guvern de stânga și își dă toată osteneala ca elevii lui să ajungă eligibili pentru salariul minim pe economie. însă dinamismul lui deranjează, iar inspectoratul îl transferă într-un cartier elegant.

COLABORAȚIONISTUL: Fost elev-problemă, are pielea tăbăcită, iar de sub pălăria fără formă îi ies șuvițe de păr slinos. Adoarme la reprezentațiile operei *Siegfried,* organizate în cantonul său de către comenduirea germană. In ultima scenă, își toarnă propria bunică la Gestapo, după ce o obligă pe fosta lui învățătoare să cânte *Aurul Rinului* în fața clasei.

INSPECTORUL FISCAL: Locuiește cu mama lui, își pune șosete albe la pantofii negri și mănâncă macrou la conservă pe un șervet în carouri. Nefericit în amor, e mereu înșelat de femei, care îi trag clapa *în timpul*

rendez-vous-ului.

PILOTUL DE CURSE: Tatăl lui era muncitor într-o uzină de automobile. Doarme cu ochelarii de soare la ochi, se pupă

personaj arhetipal posibil

cu toate fetele și își lipește guma de mestecat sub bord. Replica lui favorită: *Băga-mi-aș, am ajuns deja într-a cincealf...* Descoperim la sfârșitul filmului că nici măcar nu are permis (râsete).

MECANICUL AUTO: Urmărește campionatul de *tractor pullingla* un televizor vechi, în timp ce nevasta îi face masaj la ceafă. Ideile lui politice miros a ulei de motor, iar câinele lui are boală pe copii. Sfat: nu-i lăsați mașina pe mână.

***GOLDEN* BOTUL:** Părinții lui (un tată sindicalist și o mamă severă) îl abandonează la vârsta de trei luni, după ce o ghicitoare le-a prezis că va duce familia la pierzanie. Adoptat de un miliardar bătrân și excentric, douăzeci de ani mai târziu ajunge în fruntea firmei World Metallurgy Inc.; cu ocazia unor restructurări, își dă afară tatăl fără să știe, înainte de a-i oferi mamei sale, fără să vrea, un Ferrari. In ciuda sfaturilor psihologului, refuză să-și vândă toate acțiunile. Un crah bursier îl ruinează. Nebun de durere, își scoate ochii și ajunge *homeless.*

ROBOTUL: Tatăl lui era, la rându-i, un robot care executa portrete pentru poliție. Programat din naștere să fie politicos și naiv, exprimă opinii politice moderate (mai degrabă de cen- tru-stânga).

BĂTRÂNA CĂPETENIE DE INDIENI: Este americanul tipic, care se pretinde democrat, dar votează cu republicanii și refuză să-și plătească impozitele. Cel-care-vrea-să-i-se-spună- căpetenie este și poet: în gura lui, cel mai mizerabil rachiu se transformă în „apă de foc“. Comod din fire, n-a mai ieșit din cort din 1832.

o zi din viața

02:49; La câțiva metri de balta unde se adapă animalele sălbatice, tehnicianul Nopoko Matou profită de întunericul nopții ca să developeze filmele din ajun.

08:06: Liniște pe platou! Se filmează *Yeebe 2099,* un film de anticipație. Responsabil cu efectele speciale, bătrânul vrăjitor Bila Sanga își pregătește fetișurile. Motor! Cu un gest maiestuos, vraciul îl face să dispară pe actorul Noufou Barri.

08:07: Noufou Barri e teleportat din greșeală într-o secție de poliție din Belleville. Acolo, el se pierde în explicații încâlcite despre costumația lui de Prinț al Spațiului.

09:22: Ministrul celei de-a șaptea arte moare. Generalul- Președinte Léopold Bebey declară: *Bătrânul a murit ca o cinematecă făcută scrum de un incendiu.*

1 0:2 5 : Tensiune pe platoul de turnare a filmului *Safari fatal,* vedeta Jouni Mabako refuză să iasă din cabină până nu i se găsește elefantul de serviciu, furat în cursul dimineții.

10:59: Ca să simuleze răul de înălțime al eroului său, cineastului Makou Sangaré îi vine ideea să pună o cameră miniaturală pe capul unei girafe.

1 2:1 2 : Niște braconieri reușesc să treacă frontiera

la bordul elefantului furat de lajouni Mabako, pe care l-au deghizat cu dibăcie în elefant asiatic.

filmului burkinez

13:46: Ca să reconstituie un război colonial, lui Makou Sangaré îi vine ideea să deșerte sute de furnici roșii peste un mușuroi de furnici negre și să filmeze scena de la depărtare.

15:37: Se filmează *Tse-Tse,* un film urban realizat de Idrissa Ouedraogo. Cadrele trebuie reluate de mai multe ori, căci un leu se încăpățânează să treacă prin fața camerei. în același moment, Generalul-Președinte Léopold Bebey este răsturnat de la putere, în timp ce asista la o retrospectivă Mizoguchi.

16:18: In mâinile regizorului Isoumaîla Diop, o figurină care-1 reprezintă pe directorul canalului Arte face obiectul unor descântece menite să-i aducă mult sperata colaborare.

20:45: Mare premieră mare în satul N'gayndo: toate focurile se sting, iar când pe pânza albă apar primele imagini din *Sosirea unui elefant în satul N'ciota,* pigmeii scot un strigăt de spaimă.

filmele celebre din

***ARMAGEDDON* (1998):** Pământul este în pericol de tam- ponare cu un cartof uriaș. O navă spațială lansată de ONU îl sparge pe intrus în douăsprezece paralelipipede care se prăjesc în atmosferă. Unsprezece dintre ele dispar într-o mare de ulei. Ultimul aterizează la Bruxelles, unde este imediat declarat obiect de patrimoniu.

***CĂLĂTORIE FANTASTICĂ* (1967):** Un profesor de științe naturale organizează o excursie cu clasa în stomacul ministrului Educației. Șoferul autobuzului cere un bacșiș. Periplul e plictisitor. Codașii clasei îl împing pe preferatul profesorului într-o baie de enzime. In locul său, ei plasează o globulă albă. Nimeni nu observă subterfugiul.

***CELEBRITATE* (1980):** Nebunia pune stăpânire pe străzile din America, transformate în uriașe ringuri de dans. Pentagonul reacționează: toți adolescenții bănuiți de talent artistic sunt internați într-o instituție specializată, unde sunt obligați să poarte haine sugestive până ajung la pensie.

***CELE ZECE PORUNCI* (1956):** Călăuzit de Moise, poporul evreu profită de întunericul nopții și își ia discret tălpășița din Egipt. Faraonul își dă seama, dar caii lui nu știu să înoate. Evreii merg prin deșert timp de patruzeci de ani. Moise moare la mai puțin de 100 de metri de Pământul Făgăduinței.

***EASY RIDER* (1969):** Doi senatori republicani își fac siesta. La trezire, ei constată că în America a avut loc o

revoluție sexuală. Cei doi închiriază motociclete și se fac hippy. împletesc brățări colorate și se joacă în voie cu un frisbee în cimitire, în cele din urmă, întrucât pick-upurile lor portabile rămân fără baterii, se întorc la siestă.

istoria cinematografiei

***E.T* (1982):** Un colibacil fecal cade, din greșeală, într-un rezervor de plutoniu și-și depășește de 100 de milioane de ori în dimensiune fratele mai mare. Se împrietenește cu copiii, care-1 pupă și-l ating cu mâinile. Alertată de o asociație de părinți, NASA îl expediază pe Lună, pentru orice eventualitate.

EXPRESUL DE LA MIEZUL NOPȚII (1978): în Turcia, un turist californian aiurit își pierde pașaportul într-o valiză cu cocaină. Este reținut de niște vameși și ajunge la închisoare. Celula lui dă spre o stradă zgomotoasă. Adaptarea lui la regimul penitenciar e anevoioasă și incompletă. Guvernul american intervine și acceptă ca, în schimbul eliberării protagonistului, să pună la dispoziția autorităților turce rețeta floricelelor de porumb.

***FANTOMAS* (1964):** Influențat de foiletoanele TV, un dandy terorizează planeta cu ajutorul unor zbiri îmbrăcați în colan ți. Curajosul comisar Juve ridică mănușa și-l provoacă pe criminal la un rodeo pe mașini Citroën 2 CV. Fantomas moare temporar, până în episodul următor.

***FAȚĂ ÎN FAȚĂ* (1997):** Un infractor recidivist descoperă cu uimire că polițistul care-1 urmărește i-a luat fața, care arată

34mai bine pe el. Așa că își trage o palmă, își bagă capul în acid, scoate un țipăt ca de nou-născut, iar apoi moare împușcân- du-se într-o oglindă.

***FĂLCI* (1975):** Plajele din California sunt în alertă. Se semnalează dispariția mai multor rățuște de plastic. Bănuiala cade asupra unui rechin. Din fericire, un membru temerar al Pazei de Coastă reușește să-i facă felul bestiei, injectându-i câțiva litri de ketchup picant sub limbă.

***ILUZIA CEA MARE* (1937):** în 1916, niște soldați francezi sunt întemnițați într-o fortăreață germană, dar bucuria lor e de scurtă durată: temnicerul este un aristocrat cu un nume imposibil de pronunțat, dușurile nu sunt prevăzute cu perdele, iar la gustare li se servește varză călită. Dezamăgiți, soldații evadează.

***INFERNUL DINZGĂRIE-NORI* (1974):** Un incendiu desfigurează un zgârie-nori care până atunci arăta normal. Locatarii sunt obligați să-și întrerupă masa. Un bărbat moare sufocat de gulerul cămășii. O femeie își pierde cerceii pe scări. Un băiețel vrea să se facă pompier. în cele din urmă, incendiul este stins. Supraviețuitorii sunt mutați la bordul *Titanicului.*

***JURASSIC PARK* (1992):** în timp ce preistoria nu mai este decât o amintire urâtă, un miliardar excentric se apucă să planteze ouă de dinozaur într-o grădină botanică. însă totul se transformă rapid în haos: creaturile se hrănesc doar cu capre și jeepuri, iar cheltuielile de întreținere devin exorbitante. Din fericire, explozia unei bombe

atomice permite însănătoșirea financiară a întreprinderii.

***KINGKONG* (1933):** Un explorator prinde o gorilă uriașă, îi taie unghiile și o prezintă ca pe o curiozitate pe la petreceri. Prea de tot: King Kong își rupe *green card-u*| și o ia la goană

pe contrasens. Până la urmă, monstrul este împușcat de un băcan care refuză să-i restituie banii pe niște banane stricate.

LECȚIA DE PIAN (1993): în urma unei erori, Jane primește un pian cu coadă în locul ocarinei pe care o comandase. Dezamăgită, ea cântă muzică de serial pe o plajă părăsită, apoi se mărită cu un tăietor de lemne care-i face pianul bucăți, cu toporul. Jane îi scoate ochii cu o balenă de sutien ruginită și evadează în Australia înot.

LUMEA TĂCERII (1956): O balenă izbește barca unui pensionar care-și scapă pipa în apă. Aruncându-se după ea, el descoperă o lume magică. O algă îl invită la ziua ei. Un morun îi întinde mâna. însă o sirenă vicleană îi concesionează foarte scump oceanul: la întoarcere, lumea îi râde-n nas.

MAD MAX(1979): La puțin timp după apocalipsul nuclear, o bandă de huligani cu geci de piele seamănă groază, murdărind toaletele din benzinării. Max, un erou solitar, înnebunește încercând să-și lege șireturile în timp ce merge pe motocicletă. El pune la punct un carburant pe bază de flori de mac. Huliganii se fac fermieri.

Cine mai dorește niște humăntaș cu cianură?

MAREA IERTARE (1981): Sefard după mamă și autodidact după tată, Raymond Bettoun se implică într-

un costisitor război între bande ca să-și impresioneze băiatul cel mare. Brățări-capcană, pateuri cu salmonela, liftinguri cu cianură - în această luptă fratricidă e permisă orice mârșăvie. Filmul se termină cu o înfricoșătoare baie de sânge în plin Salon al Mobilei.

o zi din viața

04:15: Hollywood. Pe un deal cântă un cocoș. Sylvester Stallone îl atacă din spate, îi taie capul și se întoarce în pat.

07:47; Crezând că este filmat, Jack Nicholson se strâmbă în oglinda din baie.

Iubi, mai ai treabă la

08:23: Baz Luhrman, regizorul filmului *Romeo + Julieta* abordează opera lui Flaubert cu noul său lungmetraj, intitulat *Bouvard + Pécuchet.*

0 9:0 0 : începe procesul lui Spike Lee, acuzat de rasism și discriminare rasială de trei dintre foștii lui mași- niști de origine italiană.

10:09: Un profesor își duce elevii la o retrospectivă Mizoguchi, la cinemateca oficială a Congresului. Primele împușcături se aud la 10:12.

11:3 0 : Un proiecționist din Plymensdale, Wisconsin (populație: 11 723 locuitori), care distribuia gratuit, la porțile școlilor, casete video originale cu filme de Jacques Doillon, este judecat pentru francofilie cu minori și condamnat la cinci ani de muncă silnică la Studiourile Disney.

12:00: Steven Spielberg sosește cu elicopterul la Rockefeller Center ca să-și pună autograful pe niște cărți de credit.

filmului american

13:10 Are loc premiera noului film al Barbrei Streisand, *Discriminare pozitivă,* în care patru adonișii se luptă să cucerească inima unei femei de vârstă mijlocie, cu un fizic diferit de al lor.

13:30: Cineastul underground Bruce LaBruce își dezvăluie în fața presei noul proiect: un *remake* după *Bambi.* Regizorul precizează că filmul lui va fi destinat „minorităților sexuale". Extrem de șocați, reprezentanții companiei Walt Disney protestează în mod oficial.

15:44: Abel Ferrara își ia micul dejun, pe care-1 vomită imediat. Béatrice Dalle filmează scena cu o cameră video.

16:25: Repetiția generală pentru premiile Oscar®. Woody Allen cere înghețată pe băț cușer. Cățelușa Lassie și-a uitat replicile. Sylvester Stallone își recuperează cu întârziere somnul. Scandal: fraților Coen li s-a rezervat un singur scaun.

20:44: Mickey Rourke își face un nou tatuaj: numărul de urgență de la Alcoolicii Anonimi.

00:00: Intorcându-se la domiciliu, Bruce LaBruce este atacat mișelește de niște necunoscuți deghizați în Mickey Mouse, care-i mp picioarele cu niște bâte de baseball și dispar fără urmă.

glosar

ACORDURI ȘI DEZACORDURI: Regula spune că, pe generic, numele actorilor apar în ordine alfabetică. In anii ’70, în plină perioadă contestatară, producătorul Aaron Spelling încercase să schimbe ordinea, punând prenumele înaintea numelui de familie (această propunere a fost aprig combătută, în numele tradiției, de curajosul Woody Allen).

ACTANȚIALA (schemă): Grafic care evidențiază legăturile ascunse dintre două filme aparent extrem de diferite. în exemplul de mai jos, schema actanțială dezvăluie fără echivoc asemănările dintre *Genunchiul lui Claire și Hustler Black.* Un spectator neatent nu le-ar sesiza:

GENUNCHIUL LUI CLAIRE	HUSTLER BLACK
(Éric Rohmer, 1970)	*(Bruce LaBruce, 1996)*
Pe malul Lacului Annecy, Amandine își descoperă, datorită lui Antoine, propria senzualitate. In amurg, ea face cunoștință cu Marc, care-și pune-n cap să pună mâna pe genunchiul lui Blandine.	*Joe intră într-un club de aerobic ținut de John, un fost steward îndrăgostit lulea de Moussa. In amurg, Moussa formulează o dorință: să-i întărească mușchii lui fim, care era în trecere.*
Niște personaje distinse, cu simțurile încinse, sunt	*Niște personaje distinse, cu simțurile încinse, sunt*

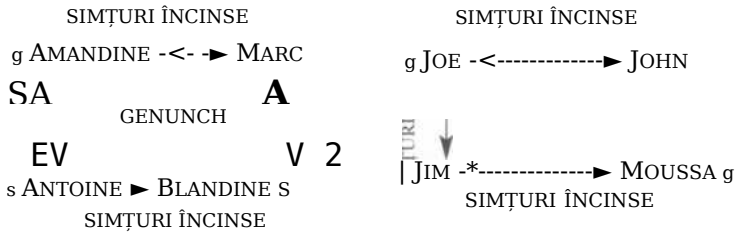

BAD GUY: în filmele americane, personajul negativ vorbește cu accent comunist, are o logodnică tâmpită, își eviscerează dușmanii de ziua propriului fiu și moare sfâșiat între o locomotivă și o rachetă balistică.

CALUL, CEA MAI NOBILĂ CUCERIRE A OMULUI: Al Treilea Război Mondial, cu tot alaiul lui de orori, privațiuni și morți nenaturale, este o perspectivă temută de toți, și-n primul rând de cinefili. Căci un conflict armat ar da o lovitură mortală industriei cinematografice: din lipsă de materie primă, sălile n-ar mai putea fi dotate corespunzător, iar raționalizarea ar duce, probabil, la eliminarea băuturilor gazoase și a dulciurilor, ceea ce i-ar împrăștia rapid pe spectatori.

De aceea, un grup de cercetători cinefili a propus o soluție originală la această problemă: calul. Astfel, pielea de cal ar putea fi folosită frumușel la tapițarea fotoliilor și la fabricarea unor ecrane mai mici, în timp ce din coamă s-ar putea face peruci pentru filmele de epocă. Ochii animalului, afirmă cercetătorii, reprezintă un înlocuitor perfect pentru floricele, spre deosebire de sânge, care nici măcar gazificat nu va putea înlocui vreodată Coca-Cola.

CAPETE ÎNFIERBÂNTATE: Nenumărați sunt nesăbuiții care au încercat să jongleze cu nitroglicerină sau să escaladeze o girafă. însă numai un profesionist cu experiență poate săvârși asemenea isprăvi, spre bucuria spectatorilor: este vorba despre cascador.

Evident că acest împărat al fracturilor multiple este

adulat de chirurgii din întreaga lume, datorită cărora nu este lăsat să aștepte mai mult de 48 de ore la Urgență. Și nici o femeie nu-i rezistă, căci legenda spune că un cascador face dragoste de fiecare dată ca și cum a doua zi ar urma să piară.

Nimic nu pare să-l sperie pe Prințul grefelor de piele: fie că trebuie să ia foc într-un lift blocat, fie că trebuie să gonească pe autostradă călare pe un monociclu, el răspunde întotdeauna la apel.

Dar cea mai impresionantă ispravă a lui este că sare fără parașută de la etajul 45 și scapă fără nici o zgârietură. Cum reușește? Simplu: trimite dublura în locul lui.

CINEMATOGRAFIA FRANCEZĂ: v. **AJUTOARE, SUBVENȚII, FONDURI DE SPRIJIN, EXCURSII CU ȘCOALA.**

CLIMAX: Climaxul este scena cea mai tensionată dintr-un film. Un climax reușit îi procură spectatorului voluptate și un sentiment de împlinire.

Regizorii debutanți, adeseori nepricepuți, nu reușesc să prelungească tensiunea: climaxul vine după doar câteva minute, ceea ce pricinuiește publicului o frustrare legitimă.

Unii, mai experimentați (Hitchcock, De Palma), știu să alterneze scene foarte tari cu scene de „respiro", întârziind astfel cât mai mult momentul suprem.

Culmea rafinamentului, marii maeștri orientali (Ozu, Mizoguchi) reușesc să-i hipnotizeze pe spectatori mai multe ore la rând, fără să folosească vreo scenă de climax. Tehnica lor trezește invidia cineaștilor din întreaga lume, care străbat mări și țări ca să încerce să-i pătrundă taina.

COMIC DE SITUAȚIE: Celebrul gag cu coaja de

banană rămâne absolut necunoscut în Africa neagră, unde acest fruct este destinat exclusiv exportului către occidentali, mari amatori de banane.

CRITICUL DE FILM: Iubitor de libertate, criticul de film preferă să vorbească despre un film fără să-l fi văzut, ca să nu se lase influențat. Atunci când totuși hotărăște să ia drumul sălilor întunecoase, începe aventura: i se întâmplă adeseori să adoarmă la câte un film de artă, ca să se trezească mai târziu pe plaja de la Cannes, cu o starletă lângă el.

DISCRIMINARE FACIALĂ: Viitorul este nedrept. în filmele SF, soarta roboților este foarte diferită, în funcție de cât de uman arată. Astfel, celui mai rudimentar robot (carcasă de metal, degete tubulare, gură cu lumină intermitentă) i se atribuie mereu cele mai alese calități. Pentru oameni, politețea lui este „savuroasă", naivitatea lui este „emoționantă", iar femeile i se aruncă în brațele telescopice.

în schimb, androidul încă se întreabă de ce este surghiunit, când el e construit după chipul și asemănarea omului: ochii lui albaștri nu-i aduc decât batjocură și insulte, pielea lui moale provoacă silă, iar neliniștea pricinuită de inteligența lui superioară se transformă rapid în ură feroce. Oare din cauza rigidității naturale a articulațiilor din titaniu este el respins de societate?

TESTAȚI-VĂ PREJUDECĂȚILE atribuind fiecăruia dintre cei doi roboți de maijos următoarele trăsături de personalitate:

☐ Certăreț
☐ Harnic
☐ Duios
☐ Mișel
☐ Arogant
☐ Altruist
Meschi
Bun tată de

DISTRIBUȚIE INTERNAȚIONALA: Distribuția este internațională atunci când Omar Sharif, Michael Lonsdale și Claudia Cardinale se întâlnesc intr-un film de David Lean.

DRIVE-IN: De ce nu există cinematografe *drive-in* decât în America? Foarte simplu. în Anglia, e prea multă ceață. în Olanda, sala ar fi inundată cât ai zice pește. în Laponia, nu e niciodată noapte. în Coreea, proiectorul este în Nord, iar ecranul în Sud. Iar italienii nu suportă ideea de a sta două ore la volan fără să depășească mașina din față.

DUBLET: în filmele polițiste, pentru a ușura urmăririle, vehiculele circulă mereu două câte două. Exemplu: dacă o barcă cu motor e legată la mal, lângă ea se găsește mereu o alta, gata de plecare. Excepție: într-un vechi film sovietic, primul vehicul e la reparat, iar al doilea va fi construit anul viitor.

NUMAI DUMNEZEU LE VEDE: în fiecare an, unui film de calitate i se decernează Premiul Oficiului Catolic al Filmului.

ț **Cum se obține acest premiu?** La baza deciziei juriului stau următoarele criterii:

- Filmul trebuie să respecte canoanele istorioarelor creștine (vindecare, trădare, înviere).
- Personajele masculine trebuie să poarte barbă.
- Jocul actrițelor trebuie să fie profund umil.

Oficiul Catolic al Filmului: deliberări pline de patimă.

• Producătorul trebuie să se angajeze că va depune cel puțin 50% din veniturile filmului la Banca Vaticanului.

f **Cum devii membru al Oficiului Catolic al Filmului?** Iată criteriile care trebuie îndeplinite pentru a intra în prestigiosul juriu:

• Candidatul sau candidata trebuie să fie de sex bărbătesc.

• Limita de vârstă este de 70 de ani (minimum).

• Candidații se obligă să fie absolut neutri din punct de vedere politic, aducând dovezi că au fost persecutați de Securitate și/sau STASI.

• O anchetă morală va stabili dacă posibilul membru a văzut deja până la capăt filme lascive (de ex., *Piscina)* sau de dragoste (de ex., *Vino la mine, locuiesc la o prietenă).*

• Nu în ultimul rând, candidații vor da un examen de limbă, prin care li se va evalua capacitatea de a se exprima într-o latină clară și concisă. Rudimentele de caldeeană reprezintă un avantaj.

EROS: v. **THANATOS.**

ESTETISM: Estetismul se manifestă atunci când un personaj în haine de seară cântă la saxofon pe o plajă.

EXPRESIONIST (film): Germania anilor 1918-1920 a produs filme cu o estetică violentă, cu personaje halucinate și cu decoruri sinistre. Exemple: *Golem, Nosferatu.* Aceste creații reflectă debusolarea de atunci și i-au înspăimântat pe înaintașii noștri, care nu erau totuși niște papă-lapte. Capacitatea acestor filme de-a îngrozi a rămas neștirbită (a se vedea fețele studenților la cinematografie când li se spune că trebuie să participe la o conferință despre expresionism).

FEMEIE (film de o): De obicei, filmele semnate de femei sunt prezentate, cu mare risipă de fluturași, în cadrul unui festival organizat nu departe de Paris. Ca să ajungi acolo, trebuie să iei metroul. Să găsești un autobuz. Să mergi pe jos treizeci

de minute. Să nu-ți pui tocuri înalte. In hol este instalat un automat de iaurt. Scările sunt acoperite cu fetru mov. Regizoarea are voie să fumeze în sală.

Literatura feminină (cu amintiri din pension, motani filozofi și amoruri istorice) le dă reprezentantelor sexului slab curajul de a spăla vasele, dar nu și tupeul de-a le arunca pe geam. Filmul regizat de o femeie invită, din contră, la revoltă. El îți ordonă nu să împăturești, ci să sfâșii.

Îți scriu că te părăsesc, nu mai pot; ai mâncare în frigider. (Bulle Ogier, într-un film regizat de o femeie.)

FESTIVALIST: (line n-a visat măcar o dată să aibă un telefon în formă de Ferrari, să ia substanțe ilegale sau să fie îngropat în smoching? Visurile acestea sunt la ordinea zilei pentru orice festivalist. Lumea festivalurilor este o junglă unde orice mârșăvie e permisă: când un festivalist se întâlnește cu un confrate, îl pupă de cel puțin patru ori, cât are nevoie ca să-i fure invitațiile.

Și asta merge tot la

Descurcăreț, prieten cu toată lumea, gata să ocupe un loc gol, festivalistul este profund cinefil. Se știe că e neclintit în alegeri: bea daiquiri pentru a celebra un Palme d'Or, gin tonic în onoarea unui Leu de Ar gint, suc de morcovi în cinstea unui premiu pentru cea mai bună contribuție tehnică.

FILM CULT: Filmul cult este după chipul și asemănarea lui Dumnezeu: nimeni nu l-a văzut, însă toată lumea vorbește despre el.

FRANCEZI LA HOLLYWOOD: Mulți și-au încercat norocul, dar puțini au reușit să-și găsească un locșor sub soare. Doar André, stilistul impertinent, și Yvette, iscusita *French pedicure,* au reușit să-și impună silueta și accentul pe platourile de la MGM sau Paramount, pe când cineaștii francezi mai talentați au trebuit să treacă mai întâi prin realizarea unor filme „noroioase" (de ex.: *Mlaștini de Jean* Renoir, 1940; *Ierburi înșelătoare* de Jacques Tourneur, 1952; *Alien* /V de Jean-Pierre Jeunet, 1997), înainte de a li se încredința proiecte mai ambițioase.

GAGMAN: Gagmanul este un copil mare, care de Crăciun primește jucării dacă a fost amuzant tot anul. Este invitat la toate evenimentele mondene, prezența lui asigurând buna dispoziție. Dar seara, înapoi în camera lui tristă și tăcută, comicul e cuprins de singurătate, căci Academia refuză folosirea femininului *gagwoman.*

IMPERIUL CENZURII CONTRAATACĂ: *Anumite practici contra naturii sunt prea adeseori evocate în filmele noastre, dovedin- du-se vătămătoare pentru inocența publicului american:* așa justifica ministrul J. Hays cenzura impusă studiourilor de la Hollywood între 1930 și 1960.

„Codul Hays" se bazează pe respectarea a patru principii sacre:

• Morala: amorul nu trebuie prezentat ca un scop în sine.

• Decența: organele sexuale (glota, buricul) nu trebuie arătate.

• Ordinea publică: președintele SUA nu poate fi asociat cu nici o orgie.

• Demnitatea persoanei: un om poate mângâia un animal, nu însă și viceversa.

(va urma)

bărbatul care a

în cinema, din grijă pentru verosimilitate, un animal nu este niciodată interpretat de un om, cu excepția maimuțelor, care sunt mereu întruchipate de actori costumați. Practica este cu atât mai surprinzătoare, cu cât inteligența cimpanzeilor sau farmecul gibonilor sunt unanim recunoscute.

Æerbert Chatkins (producătorul filmelor *Nevastă-mea, maimuța* și *M de la maimuță)* explică: „La început, ni se părea perfect logic să lucrăm cu maimuțe adevărate. în definitiv, nu cereau un onorariu prea mare... (râsete). Dar ne-am trezit rapid la realitate. S-au înmulțit furturile de accesorii, iar tehnicienii n-au prea înghițit să fie imitați încontinuu... Paharul s-a umplut când tânăra secretară de platou s-a plâns de gesturi obscene." Chatkins continuă: „Așa că am decis să apelăm la actori profesioniști care să interpreteze maimuțele și trebuie să recunoaștem că incidentele aproape că nu s-au repetat."

Cum se face castingul? La Hollywood circulă o adresă: aceea a agenției Monkey Academy, care are metode de recrutare extrem de precise.

încă din zori, zecile de candidați sunt conduși într-un decor foarte realist de junglă africană, unde sunt lăsați singuri în fața obiectivului scrutător al unei camere de filmat ascunse în spatele unei oglinzi false. într-o primă etapă, menită să dezvăluie eventualele inhibiții ale candidaților, aceștia sunt invitați să facă o serie de vocalize punctate de mici țipete.

vrut să fie maimuță

Jl/roba a doua, mai tehnică: aplaudatul cu picioarele, timp de cincizeci de minute la rând, fără să leșini. Penultimul test se bazează pe principiul selecției naturale: la ora mesei, cei care nu mănâncă spontan furnici sau rădăcini sunt eliminați fără milă.

Cei câțiva candidați rămași sunt apoi reuniți în jurul unui baobab, în vârful căruia a fost agățat contractul: obiectivul este săînșfaci prețiosul document înaintea celorlalți (de unde și expresia „a pune laba pe un contract[11]). Fericitul câștigător este preluat imediat de o echipă de dresori, în timp ce candidații respinși sunt răsplătiți pentru efort cu câteva bunătăți, înainte de-a fi mânați către ieșire.

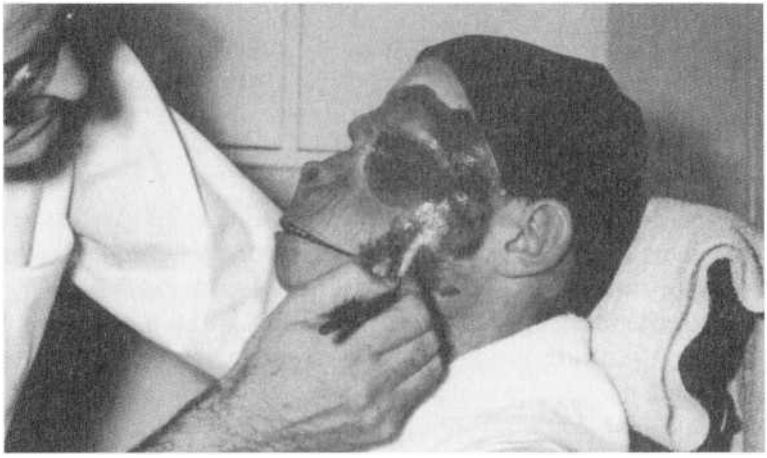

Hollywood, sosesc!

(va urma)

o zi de cinema în

07:10: încep negocierile între poliție și elevii clasei a 7-a de la colegiul Jackie Chan din Mantes-la-Jolie. Baricadați în marea sală de cinema Le Palace, aceștia vor să-l oblige pe pro- iecționist să pună, pentru a 18-a oară consecutiv, filmul *Taxi 2.*

0 9:5 7 : După eșecul ultimului său film, *Talere,* tânărul cineast Tarik Bensaalah nu-și mai poate permite nici o greșeală. Foarte încordat, acesta a declarat revistei *Nova:* „Parcă mi-ar atârna deasupra capului o bâtă de baseball a lui Damoclès."

10:39: Deschiderea, la central comercial Mirabelle 4 din Garges-les-Gonesse, a unei licitații consacrate celei de-a 7-a arte. Printre costumele și accesoriile scoase la mezat, se așteaptă ca prețul record să fie atins de un sterilet care a aparținut, între altele, actriței porno Tabatha Cash.

11:42: Incident la intrarea în cinematograful Gaumont din Chanteloup-les-Vignes: plasatoarea rupe din greșeală abonamentul unui tânăr de origine suburbană, ceea ce provoacă de îndată încăierări violente.

12:37: Busculadă pe platoul de filmare al producției *Dragă, am vândut copiii,* o comedie de acțiune pe fond de șomaj și de consum de droguri. Niște polițiști doresc să-l întrebe pe regizor de unde are camera Panaflex AP-200 cu lentile duble inversate și obturator electronic Arrimax, pe care o folosește la turnări; regizoral pretinde că a găsit-o „întâmplător pe stradă", pe când își plimba pitbullul.

15:27: Este închis, printr-un ordin al prefecturii, cinematograful de artă și eseu Mizoguchi, din centrul localității

Suburbiile Parisului

Sarcelles. Sala nu mai era frecventată decât de traficanții de DVD-uri pirat, care profitau de întuneric pentru a-și vedea de afacerile bănoase.

17:11: Primarul din Villetaneuse inaugurează cu mare pompă primul Multiplex din Franța: 23 de săli echipate cu sistem Dolby Digital, consacrate în întregime filmelor X. Filmele minoritare nu vor rămâne uitate, căci lor le va fi rezervată o sală suplimentară.

19:23: Se încheie lucrările de renovare la *drive-in-vl* Panoramic din cartierul Jonquilles, la Bondy. Porțile de la intrare au fost lărgite pentru ca liceenii din partea locului să poată veni cu Mercedesurile și BMW-urile.

2 0:0 8 : începe retrospectiva Steven Seagal la mediateca din Les Mureaux, în prezența artistului. Acesta este întâmpinat călduros de mulțimea de admiratori care, în cinstea lui, dau foc câtorva mașini.

23:34: Scandal în timpul „Nopții Superman" organizate la cinemateca din Le Val-Fourré: Jamel Debbouze afirmă că a fost bătut măr de Christopher Reeve, invitat de onoare al manifestării. Prietenii săi, prezenți în momentul dramei, confirmă versiunea celebrului actor de comedie.

04:12: Locuitorii cartierului 4 000 din La Courneuve adorm în tihnă după o noapte de tulburări și de ciocniri cu poliția. în blocul B4, o singură fereastră mai este luminată. Féroud Lemlas, un tânăr înscris la CCID (Cursuri de Cinema Independent la Distanță), își tocește prima lecție: „Cum să ne fabricăm singuri clacheta?"

unde se

Spectatorul care plătește bilet la film ar trebui să se gândească de două ori înainte de a înjura creșterea costului vieții: căci un întreg circuit economic, adeseori fragil, se sprijină pe gestul lui banal.

CUM SE IMPARȚ VENITURILE

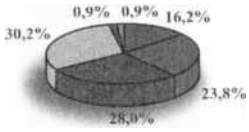

ÎN STATELE UNITE

Cheltuieli de distribuție (imprimarea copiilor și transport)	16,2%
încasările distribuitorului	28,0 %
	23,8%
Producător	30,2 %
Publicitate, marketing (afișe, promovare)	
Drepturi de autor	

TOTAL

JHHHHHHHHHHHHHHHHR' 100%

Sursa: *American Film Factory*

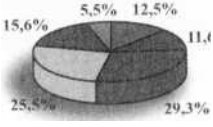

ÎN FRANȚA

Timbru fiscal	12,5 %
Turnarea statuetelor *César*	11,6 %
Contravenții ale domnului Gérard Depardieu	
Lucrări de extindere a sediului Agenției Naționale pentru ocuparea locurilor de muncă	

Sursa: *Filmul galic*

duc banii?

de ajuns ca publicul să întoarcă spatele sălilor de cinema pentru a pune în pericol soarta unei mulțimi de bărbați și femei care participă, fiecare cu rolul lui, umil sau prestigios, la marele vis al celei de-a șaptea arte: era de datoria noastră s-o amintim.

ADUSE DE UN BILET LA FILM?

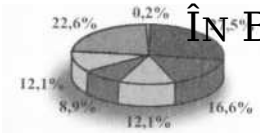

În Burkina Faso

Studiouri 0,2 %
închirierea de animale sălbatice 27,5%
Cheltuieli de dublaj în 43 de dialecte oficiale 16,6%
Vaccinarea echipei tehnice franceze 12,1 %
Călăuze, gonaci g g%
Cadouri din fildeș pentru directorul canalului Arte 12 1 %
CSC (Contribuție Spontană pentru Generalul-Presedinte) 22,6 %
TOTAL 100%

Sursa *orală*

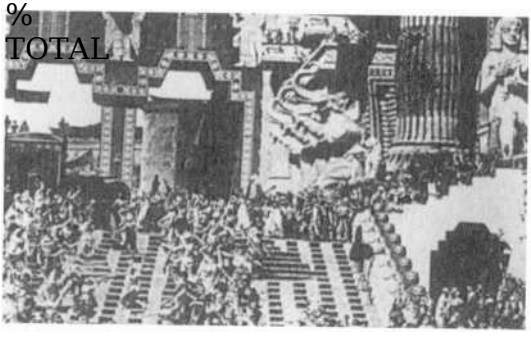

Sediul Agenției Naționale pentru ocuparea locurilor de muncă din domeniul spectacolelor înainte de începerea lucrărilor de extindere.

partea scufundată

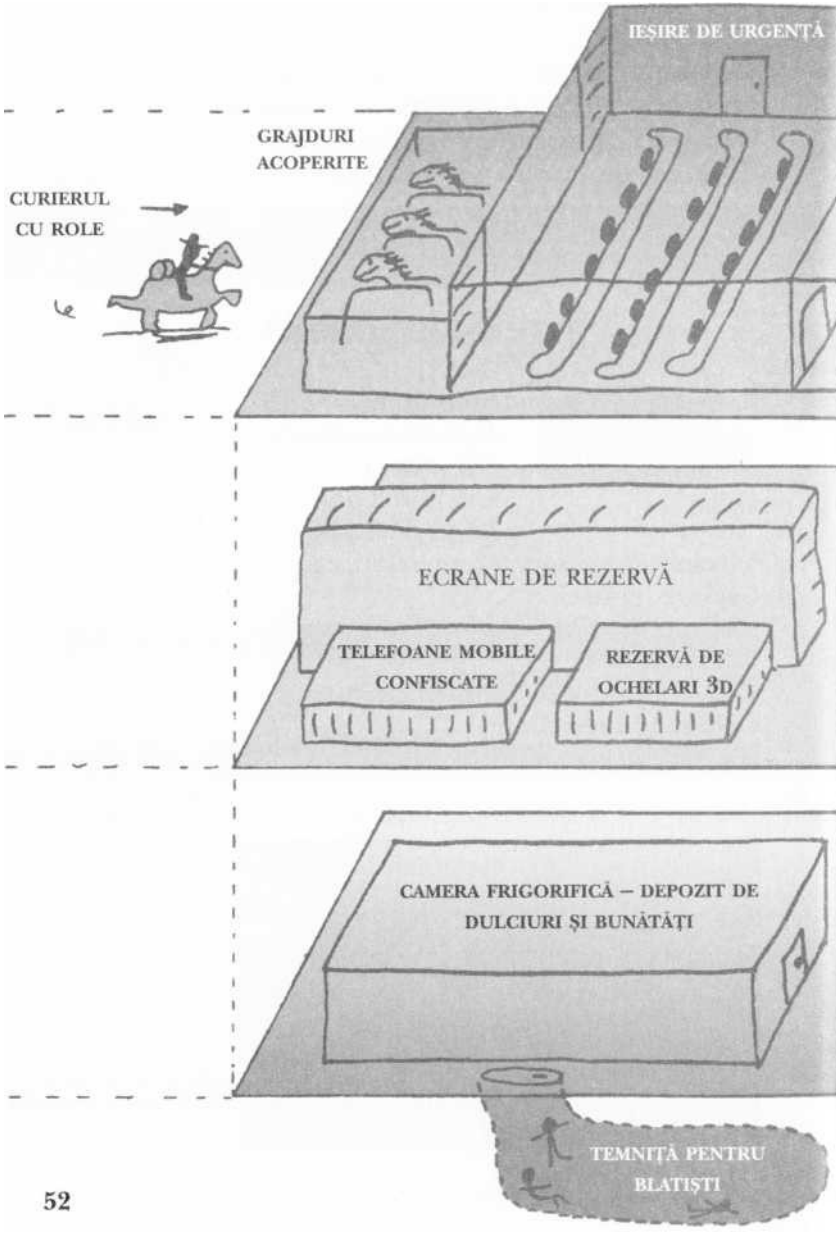
IEȘIRE DE URGENȚĂ
GRAJDURI ACOPERITE
CURIERUL CU ROLE
ECRANE DE REZERVĂ
TELEFOANE MOBILE CONFISCATE
REZERVĂ DE OCHELARI 3D
CAMERA FRIGORIFICĂ – DEPOZIT DE DULCIURI ȘI BUNĂTĂȚI
TEMNIȚĂ PENTRU BLATIȘTI

a aisbergului

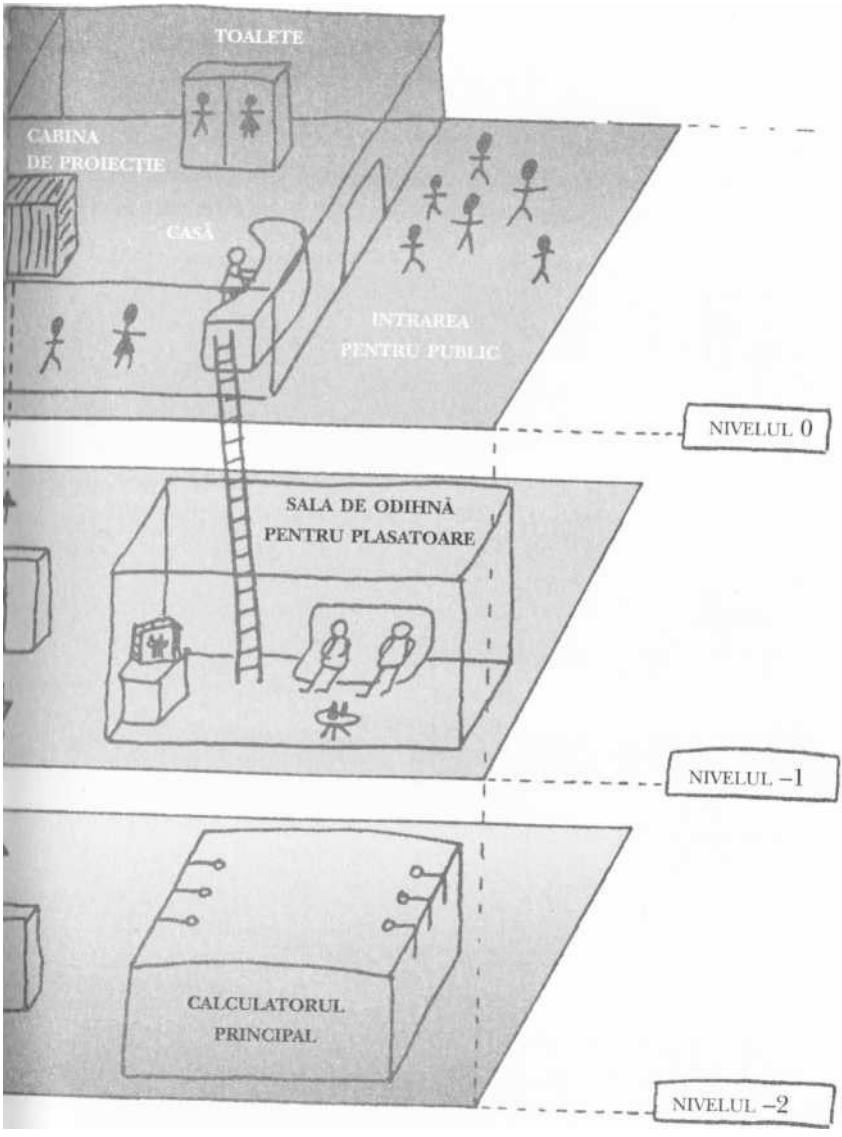
TOALETE
CABINA
DE PROIECȚIE
CASĂ
INTRAREA
PENTRU PUBLIC
NIVELUL 0
SALA DE ODIHNĂ
PENTRU PLASATOARE
NIVELUL –1
CALCULATORUL
PRINCIPAL
NIVELUL –2

revistele

lună de lună, revistele cu hârtie lucioasă consacrate lumii filmului (cele mai cunoscute sunt *Premio* și *Studiere)* primesc numeroase scrisori. Scrisori curioase, pasionale, lipsite de menajamente... Iată câteva exemple luate la întâmplare:

Stimată redacție, tocmai am văzut Place Vendôme *la cinematograful de lângă mine și aș vrea să știu dacă Nicole Garcia este chiar mama cântărețului meu preferat, Sergent Garcia. îți mulțumesc pentru răspuns.* Jérémiah J., Issy-les-Moulineaux.

Mă numesc Aurélien, am opt ani și șase luni și îmi place mult să merg la film. Am citit în Astrapi *că Christian Clavier va juca într-o comedie: puteți să-mi spuneți dacă va fi de râs ? Mulțumesc,* Aurélien S., Paris.

Cum sunt abonată la ziarul dumneavoastră din 1978 (!), pot spune că sunt o cititoare fidelă. Băiatul meu, Antoine, urmează o școală de film și aș vrea să protestez vehement pentru că profesorii îl obligă uneori să facă scurtmetraje underground. Dacă mai sunt părinți în situația mea, să-mi scrie, mulțumesc. Doamna Christiane F., Strasbourg.

Dragă Premio, *caut în disperare titlul unui film cu Leonardo DiCaprio și Kate Winslet, care se întâmplă pe un pachebot care naufragiază din cauza unui aisberg. Nimeni n-a putut să mă ajute și mă bazez pe cultura ta cinefilă.* Élisabeth N., Toulouse.

de cinema

La fel ca mulți tineri de vârsta mea, visez să măfac critic de film, dar consiliera de orientare profesională de la mine de la liceu mi-a spus că trebuie să mă uit mult la ARTE. Care este de fapt adevărul? Christopher T., Annecy.

După ce am câștigat concursul dumneavoastră,, Cinémamérica ", am petrecut două zile minunate la Hollywood. Jos pălăria în fața americanilor, care au inventat drive-in-imfe, *starurile și planul american. In vremurile noastre de antiamericanism grosolan, e bine să punem lucrurile la punct, domnilor intelectuali parizieni!* José A., Clichy-sous-Bois.

Sunt pasionat de cinema și aș dori să știu ce se întâmplă cu biletele de film după ce sunt folosite. Este adevărat că sunt reciclate și făcute pastă de celuloză înainte de-a fi transformate în floricele? Clément C., Limoges.

Știați că sunteți citiți peste tot în lume, chiar și-n Africa? în fiecare miercuri seara, ne adunăm în jurul focului, bunicul meu vă citește cronicile, iar noi ne. lăsăm imaginația să zburde. Insă găsim căfilmele americane sunt prea violente. Amoudou B., Niger.

Ctatorită bine-cunoscutei lor rubrici *Mica publicitate,* revistele de cinema sunt și un nemaipomenit vector de schimburi și întâlniri:

Urgent: actor de teatru în șomaj caută roluri. Analizează orice ofertă și lucrează cu orice regizor (inclusiv cu Alexandre Jardin). Anunț nr. 53B25. Scrieți la redacție și mi se va transmite.

Pregătesc un Festival al Filmului de roller și caut mice persoană care-mi poate comunica titluri de filme cu acest subiect (în afară de Rollerball, *la care m-am gândit deja).* Jean-Michel L., Montpellier.

De vânzare colecție completă Horror Magazine *(lipsește numărul 13). Contact: Brice 06 666 666 în zilele pare, înainte de miezul nopții (sunați de două ori. închideți și sunați din nou).*

1000 $ recompensă cui îmi aduce afișul original al filmului Proscrisul. Marc S., Nice.

Tiu în ultimul rând, revistele de cinema, în vechea tradiție a rubricilor de zvonuri, le oferă cititorilor informații exclusive și proaspete despre viața vedetelor de azi:

ȘTIRI PE SCURT

*---PE SCURT---*în curând, Pierre Richard și Gérard Depardieu vor reface cuplul din *Capra,* sub bagheta aceluiași Francis Veber. Regizorul a precizat însă că primul actor va fi dublat în scenele comice. — *PE SCURT*—Juliette Binoche a hotărât să se întoarcă la limba franceză. „Totuși, am luat 6 Ia bac, plus că s-ar putea să-mi fie de folos la un moment dat“, a declarat ea săptămânalului *TimeOut. — PE SCURT* — Monoprix și l-a oferit pe Denis Lavant pentru viitoarea campanie publicitară. Onorariul nu a fost dezvăluit, însă celebrii comici Dédé și Marcel,

apropiați ai actorului, spun că acesta s-ar învârti în jurul sumei de 100 de euro. — *PE SCURT*—

YESSSSS! Confirmându-și succesul pe piața americană, Jean Reno a semnat ieri cu Paramount un importan t contract de figurant. — *PE SCURT*— Doamna Nicole Kidman este îmbrăcată de Nino Cerniți și dezbrăcată de Tom Craise. — *PE SCURT* — In timp ce citiți aceste rânduri, în India se vor fi făcut 429 de filme, dintre care 18 *remake-uvi* după *Cei trei mușchetari* și 35 de adaptări după *Un american la Paris.* — *PE SCURT* — Max Pecas, regizoral filmului *On se calme et on boit frais à Saint Tropez,* tocmai a fost condamnat la 10 ani de Cinematecă pentru negaționism. El a pretins că filmele lui Marguerite Duras nu au existat. — *PE SCURT*— Guillaume Depardieu a recunoscut că și-a obținut toate rolurile datorită verișoarei lui, bucătăreasă pe platourile de filmare. — *PE SCURT* — Conform unui sondaj recent, 63 % dintre francezi cred că *Rocco și frații săi* este un film X. — *PE SCURT*— Regizoareajane Campion și-a anunțat apropiata căsătorie cu Eue Besson: „într-un cuplu, trebuie ca partenerii să nu aibă aceeași meserie. Altfel, e un coșmar.[1]* — *PE SCURT* — Rolul principal din noul film al lui Jean-Luc Godard i-a fost atribuit lui Christian Clavier. Actorul a declarat că va face apel.

o noapte din viața

23:45: Ora la care se trezește Stan F. Lasher, celebrul actor și cameraman newyorkez. O cană mare de whisky, câteva tartine cu dulceață de ecstasy și iată-1 gata să înfrunte o noapte grea de muncă.

00:11: întrucât cimitirul municipal este deja rezervat pentru o ceremonie voodoo, regizorul Babe St Ruth se îndreaptă spre morgă ca să-și sărbătorească cei douăzeci și șase de ani.

0 2:2 2 : Tragedie pe platoul filmului *Romeo și Romeo:* sub efectul prafurilor și convins că este atacat de niște gândaci uriași, producătorul Michael K. Gross masacrează echipa tehnică, lovind în stânga și-n dreapta cu halebarda.

04:00: Deschiderea, într-o oțelărie dezafectată din Detroit, a primei ceremonii de decernare a „Gunoaielor de aur", cea mai prestigioasă recompensă *underground.* Tradiția cere ca laureații să fie stâlciți în bătaie și scuipați de public.

04:59: Casă-și mărească șansele de a fi primit la castingul filmului *XXX Horseguys,* actorul Joe Dallessandro prezintă un certificat de proastă purtare semnat de dealerul din blocul lui.

05:10: Profund zguduit de o critică favorabilă apărută cu o săptămână în urmă în revista adventistă *Bible Magazine,* cineastul StevenJ. Scum își pune capăt zilelor înghițind capsula de cianură pe care i-o trimisese un admirator decepționat.

filmului underground

05:35: Dan Ulbard, desemnat cel mai bun actor hetero- sexual cu ocazia decernării „Gunoaielor de aur" pentru rolul său de notar din *For Rent,* este aruncat din vârful unui turn de răcire de o mulțime entuziastă.

06:46: Pe 5th Avenue, unde se filmează ultima scenă din *Face the Truth,* se crapă de ziuă. Unul câte unul, orbiți de lumina soarelui, tehnicienii cad secerați, urlând.

0 7:2 8 : La galeria *Demoniac* din cartierul Soho, se pregătește vânzarea la licitație a unei impresionante colecții de seringi și cranii care i-au aparținut actorului Jim Coffeine.

07:56: 12 litri de antigel, un sfert de kilogram de prezervative cu aromă de căpșune, cinci cutii de antivomitiv la promoție, câțiva șoareci pentru George, pitonul lui: actorul și cameramanul Stan F. Lasher își umple coșul în grabă pe culoarele supermarketului din Greenwich Village, care-și va închide în curând porțile.

08:18: Cineastul John B. Stard, fondatorul curentului *underground,* se stinge în somn la

vârsta de 93 de ani. Calificând drept „suspecte[11] împrejurările morții acestuia, poliția decide să deschidă o anchetă.

bărbatul care a vrut

î^ltima oară când am vorbit despre el, aspirantul primat se bucura că primise rolul principal în filmul *O maimuță la Casa Albă,* un thriller cu buget mare, în care o maimuță de laborator dejoacă un atentat împotriva președintelui Statelor Unite. Norocul părea să-i surâdă în cele din urmă bietului actor de teatru obișnuit să strângă cureaua la sfârșitul lunii.

Cinci luni mai târziu, obținem permisiunea de-a asista la o zi de filmare. Pe platou, unde accesul este controlat de agenți de Securitate bine făcuți, pirotehniștii pun la punct scena finală în cele mai mici detalii, sub privirile neîncrezătoare ale mașiniștilor. Producătorul Herbert Chatkins ne arată unde găsim cabina lui „Kiki“, cum îi spune toată lumea aici. încăperea este luminată de o ferestruică minusculă. Un miros puternic ne izbește de la intrare. în mod evident, camera n-a mai fost curățată de mult. Kiki ne recunoaște imediat, însă rămâne apatic în fundul încăperii. „în ultimul timp, a devenit taciturn, melancolic și, uneori, agresiv", ne-a avertizat costumierul lui.

Suntem gata să începem interviul, care ne dezvăluie suferința unei ființe debusolate.

Cât de departe este entuziasmul din primele zile! Soția lui Kiki, incitată la început („a avut dintotdeauna fantezii cu King Kong"), a cerut, în cele din urmă, divorțul: nu mai suporta să găsească păr prin toată casa. Evident că a obținut custodia copiilor, căci învățătoarea avusese grijă să trimită serviciilor sociale anumite desene care-1 reprezentau, chipurile, pe tatăl lor.

Să fie maimuță (II)

kiki ne povestește apoi despre filmare și despre tot șirul de umilințe cărora le este supus. Vedeta feminină refuză să comunice cu el altfel decât prin intermediul unui asistent. Kiki a înghițit nenumărate glume proaste, de mai multe ori agățân- du-i-se o eratiță de coadă. Sub proiectoare, căldura devine rapid sufocantă, iar transpirația îi provoacă mâncărimi. Nu îndrăznește nici măcar să se scarpine cu spatele de un copac, de teamă să nu-și strice costumul: *Toate dezavantajele actorului, fără avantajele maimuțoiului!* se răcorește el cu amărăciune.

Un fluier ne face să tresărim: e semnalul că toată lumea este gata, pe platou, și că trebuie să ne scurtăm întâlnirea.

Toate dezavantajele actorului, fără avantajele

Jl/este câteva zile, filmările se vor încheia, iar Kiki va trebui să-și găsească un alt job. Nu e deloc simplu. Propunerile sunt rare: de când cu reproducerea fidelă a texturii firelor de păr pe calculator, regizorii preferă să folosească imagini de sinteză, mult mai puțin constrân-gătoare.

Kiki o știe; este,

probabil, unul dintre ultimele exemplare ale unei specii pe cale de dispariție. Situație pe care o acceptă filozofic: *Decât milionar și maimuțoi, mai bine șomer și om.*

glosar

ISTORIC: Invidioși din toate țările, uniți-vă și ofticați-vă: da, cinematograful a fost inventat de francezi! Glorioasa lui paternitate este unul dintre miturile fondatoare ale Republicii Franceze, la fel ca puterile astrologiei, orgasmul simultan sau criza industriei cinematografice.

ÎNTÂRZIERE TEHNOLOGICĂ: în timp ce francezii de-abia încep să vândă produse derivate din filmele lor, americanii au ajuns deja să facă filme derivate din produsele lor.

ÎNTOARCEREA LA PĂMÂNT: Din motive de rentabilitate, multiplexurile sunt adeseori construite în câmp deschis, în vecinătatea exploatărilor agricole care furnizează la preț redus tonele de porumb indispensabile fabricării floricelelor.

ÎNȚELEGERE AMIABILĂ: Când un cineast hollywoodian e lefter, Walt Disney Co., momită de perspectiva publicității gratuite, îi dă voie să filmeze în parcurile sale de distracții. Astfel, spectatorii au putut descoperi de curând *Dirty Harry în Fantasy- land, Romeo+Julieta vs. Pirații din Caraïbe* sau chiar *Mad Max dincolo de Space Mountain.*

LISTA NEAGRĂ: „Iăsta neagră" trimite la un episod mai puțin glorios din istoria filmului francez din anii ’70.

Ea cuprindea numele tuturor actorilor care refuzau cu îndâijire să intre în Partidul Comunist.

Denunțat de Jean-Luc Godard, Alain Delon a trebuit să se exileze în Italia, unde a făcut filme politice ca *Laleaua neagră* sau *întoarcerea lui Zorro,* care poartă pecetea revoltei.

MORAVURI (Evoluția ~lor): în filmele lui Sacha Guitry (1885-1957), eroul descoperă câmpul muncii la 15 ani, iar

(continuare)

sexul, la 35. In filmele lui Mathieu Kassovitz (n. 1967), lucrurile stau exact pe dos.

MOTOCICLETĂ CU ATAȘ (Legea ~ei): Orice motocicletă cu ataș a Wermachtului pornită în urmărirea unor soldați americani își termină cursa într-un râu.

MEMORIA FILMULUI: Istoria celei de-a șaptea arte este plină de „mișcări", „tendințe" și „curente" care, din nefericire, au căzut mai toate în uitare. Cine- și mai aduce aminte în Europa de neorealismul german, de ex-presionismul italian sau de Valul francez? Nici de cealaltă parte a Atlanticului situația nu este prea fericită: doar câțiva universitari mai păstrează în fundul pivniței o copie a filmului *White? And So What?* (1972), o operă emblematică pentru cinematografia de „WASPloitation", sau *Money, Money, Money!* (1985), o bijuterie a cinematografiei americane dependente.

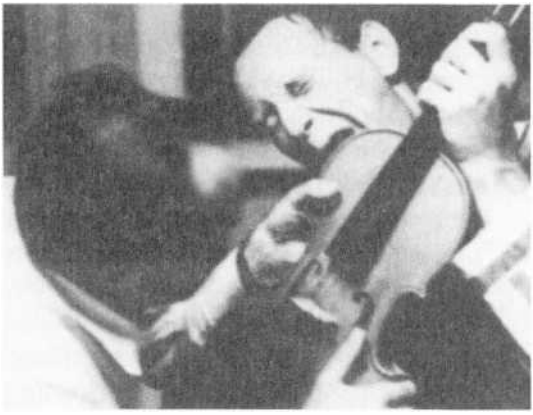

Bărbatul care mânca viori, *capodoperă a neorealismului*

1942: Ocupația. Drapelul nazist flutură în vârful

Turnului Eiffel. Sărbătoarea berii în Parcul Versailles. Pitici de grădină în curtea Palatului Elysée. Insă și lipsuri. Cartele de raționalizare ca să cumperi bilete la cinema. în pauză, înghețată de napi. Lista încercărilor prin care a trecut poporul francez în această perioadă neagră a istoriei sale e lungă.

Puțini sunt patrioții curajoși care încearcă sa reziste prostului gust al invadatorului. De exemplu, Maurice Leroux, figurantul aruncat în cușca leilor din Grădina Zoologică de la Vincennes pentru că a refuzat să mănânce varză călită în scena unui banchet din *Iulius Caesar,* un film istoric bavarez. Sau René Lefranc, profesorul de germană condamnat la traducere silnică pe viață pentru că presărase cu jocuri de cuvinte și subînțelesuri licențioase subtitrările franțuzești ale mai multor filme austriece.

NAȘTERE ÎN CHINURI: Arta pantomimei ajunge la apogeu în secolul al XIX-lea. O gravură din 1892 arată o mulțime entuziastă, bulucită în jurul unui *Pierrot îndrăgostit.* Insă publicul este nestatornic: el își îndreaptă iute interesul către papagalii din Dahomey și fanfarele austro-ungare. Industria pantomimei este în pericol. Ceva trebuie făcut. în 1894, armata primește ordin să târască orice gură-cască la scenele cu *Pierrot tuberculos.* Izbucnesc revolte. Cuprins de panică, guvernul ordonă fraților Lumière să inventeze „un dispozitiv care să permită captarea imaginilor de la un spectacol de pantomimă și reducerea respectivului spectacol la o durată suportabilă pentru un muncitor obișnuit, prin proiectarea imaginilor cu o viteză mărită". Se năștea cinematograful.

OULIPO: Căneaștii sunt poeți, adeseori departe de realitățile comerciale. Astfel, Milos Forman voia să-și boteze unul dintre filme *Zbucium deasupra unui cuier de cupru,* iar iranianul Abbas Kiarostami era sigur că avea să cucerească Occidentul cu *Unde este casca prigonitorului meu 1*

De fiecare dată, distribuitorii au avut prezența de spirit de a modifica pe ici, pe colo titlurile, fără însă a trăda intențiile autorului.

Chiar credeți că un film numit Sextant, mineri și castane viermănoase *ar fi putut obține un Palme d'Orf* (un distribuitor).

PALOȘ: Un fel de cuțit lung, din lemn, acoperit cu o folie de aluminiu, pe care, în filmele de epocă, figuranții îl strecoară între brațul și trunchiul dușmanului, când camera îl filmează pe acesta din urmă din profil.

OSCAR®: Recompensă creată de industria hollywoodiană pentru a contracara influența tot mai mare a Premiilor César pentru cinema și a Premiilor 7 d'or pentru televiziune. Când o țară câștigă doi ani la rând Oscarul pentru cel mai bun film străin, CIA organizează acolo o lovitură de stat.

PANICĂ LA BORD: în timpul zborurilor de cursă lungă, datorită vizionărilor de filme, pasagerii uită că viața lor atârnă de capriciile vremii. Este de la sine înțeles că, așa stând lucrurile, companiile aeriene vor interzice anumite filme mai „delicate" - de exemplu, *Prăbușire fatală,* în care un steward grevist este prezentat într-o lumină favorabilă, *Pulp Fiction,* în care un personaj fumează în toaletă, sau filmul-catastrofă *Supraviețuitorii,* unde cei care au scăpat cu viață preferă să devoreze cadavre decât

să se atingă de mâncarea din avion. în schimb, vor fi proiectate anumite opere grăitoare, ca *Titanic,* care-i sensibilizează pe călători în legătură cu pericolele croazierelor, sau *Cursă infernală,* care-1 va descuraja pe orice om normal să mai urce vreodată într-un autobuz.

PRODUCĂTOR: Producătorul de filme este lipsit de orice talent. Reușita lui profesională se bazează pe o centrală telefonică performantă și pe un covor din blană de urs grizzly. Cuvântul „trabuc" îi stă mereu pe limbă. Cercetează cu mare grijă statele de plată.

îmbogățirea personală nu este un scop în sine; e doar un mijloc de a câștiga bani (producătorul David O'Selznick).

SCRIPT DOCTOR: Atunci când un scenariu se îmbolnăvește grav și toate leacurile tradiționale dau greș, producătorii apelează la ceea ce americanii numesc un *Script Doctor.*

Amputarea clișeelor este o operațiune delicată.

Inspirând încredere la cei 50 de ani ai săi, cu părul alb și cu un pix roșu în mână, acest bărbat puternic și în același timp misterios poate fi contactat pe mobil la orice oră din zi și din noapte. Intervențiile lui se deslășoa- ră mereu cu cea mai mare discreție, pentru menajarea orgoliilor.

Iată diversele afecțiuni pentru care acest domn face vizite la bolnavi, pe procente:

- Fractură multiplă a schemei actanțiale: 17%.
- Infarct de sinopsis: 41%.
- Hipertrofierea efectelor vizuale: 24%.
- Ruptură a țesutului narativ: 18%.

Diagnosticele puse de *Script Doctor* sunt literă de lege, iar scenariștii îi urmează întocmai rețeta, chiar dacă uneori tratamentul doare: puncții ale intrigii, amputarea clișeelor, grefe de happy-end.

SIRENĂ: Dispozitiv ingenios, instalat în mașinile de poliție fără știrea ocupanților, care-i avertizează din timp pe hoți, spărgători, criminali în serie etc. că sosesc forțele de ordine.

STRĂIN: Intr-un western, „străinule" i se spune oricui nu are ce căuta aici. Exemplu: „Străine, n-ai ce căuta aici" (Richard Widmark în *Catran și fulgi, pentru Alfredo Garda,* 1958).

SUBLIMINAL: Când se proiectează un film, o

vibrație imperceptibilă pentru auzul uman, înregistrată pe bandă sonoră, stimulează glandele lacrimale ale publicului. Datorită acestui procedeu inventat de tehnicienii de la Hollywood, sute de spectatori care nu se cunosc și n-au nimic în comun izbucnesc în aceeași clipă în lacrimi, uitându-se la un film cu Tom Hanks.

SHAH CĂ, DACĂ N-AR EXISTA CINEMATOGRAFUL: ...lumea ar arăta cu totul altfel? ...hotelurile de la Cannes ar fi ieftine? .. John Wayne ar fi un simplu văcar, iar Chiara Mastroianni nici măcar nu s-ar mai fi născut? .. .n-ar exista criminali în serie pe străzile New Yorkului? .. .îndrăgostiții habar n-ar avea că trebuie să se sărute?

TEMPLU GRECESC: Edificiu din polistiren, construit de obicei pe o falie seismică.

THANATOS: v. **EROS.**

THANK YOU, GRAHAM BELL. înainte de inventarea telefonului, un producător care voia să comunice cu regizorul lui trebuia să se mulțumească să-i trimită câte un „e-mail“ (o lungă procedură informatică, în care fiecare indicație trebuia *explicată în scris|).*

TIMING'. Ultima oră este pentru filmul de artă ceea ce sunt primele cinci minute pentru filmul de acțiune.

TOTAL RESPECT: Un tabu puternic interzice orice glumă despre următorii „inatacabili[11]:

-André Bazin (părintele criticii moderne, a cărui moarte, în 1958, încă îl bulversează pe fiecare copil din Franța).

-John Ford (în spatele prolificului improvizator holly- woodian se ascundea un artist).

-Jean Renoir (un umanist obligat să ia calea exilului).

— *Johnny Guitar* (un western psihanalitic neînțeles de către americani).

- Philippe Noiret (simpla lui apariție este de ajuns ca să salveze un film de la dezastru).

- Jeanne Moreau (o mare doamnă, președintă a tuturor festivalurilor).

Notă. Cineastul Marcel Carné (1909-1996) este un geniu al „re-a-lis-mu-lui po-e-tic“ (a se despărți bine în silabe), însă, începând din 1946 (când scenaristul Jacques Prévert îl părăsește, preferând să urmeze o carieră solo), opera lui începe să trezească o profundă repulsie.

TRADUCĂTOR: Rotiță esențială în mașinăria cinematografiei, traducătorul are drept de viață și de moarte asupra subtitrărilor. Dacă traducătorul își scrântește glezna, ministrul Culturii își întrerupe imediat concediul. Căci traducătorul este singurul care știe dacă *you* înseamnă „tu", „voi" sau „dumneavoastră" (cu o marjă de eroare de numai 66,66%).

UN MISTER DEZLEGAT: Se știe că, în perioada maccarthy- ismului, Walt Disney nu s-a codit să-i denunțe pe „roșiii" Comitetului American de Supraveghere. Unii afirmă că Disney a trecut-o pe

linie moartă pe însăși mama lui Bambi, bănuind-o de simpatii comuniste.

VENTRILOC: în filme nu există ventriloci fericiți. Păpușile lor afișează peste zi un zâmbet pe cât de debil, pe atât de neliniștitor, iar noaptea îi înjunghie în somn cu un cuțit de bucătărie.

VIZIBILITATE: In sălile de cinema thailandeze, regulamentul prevede clar că „femeile-girafa" sunt obligate să stea în ultimul rând, ca să nu-i deranjeze pe ceilalți spectatori.

WESTERN: La prima vedere, westernul exploatează niște imagini fără echivoc, care le dau de lucru psihanaliștilor (mai mulți cowboy făcând baie împreună, priviri insistente pe revolvere, pălării dichisite...). De fapt, acest gen cinematografic mustește de o heterosexualitate latentă: este de ajuns să vezi

mersul legănat al lui John Wayne sau strâmbătura ironică a lui Clint Eastwood ca să-ți dai seama.

„Sperie-mă, șerifule!“

ZÂMBET: în medie, un actor american are de două ori mai mulți dinți decât un actor european.

ZOOM: Cel mai urât dintre efecte, menit să-i amintească spectatorului că se uită la un film din anii ’70 și că poate are o treabă mai bună de făcut. în zilele noastre, mai este folosit doar în filmele porno albaneze.

o zi din viața

08:30: Anul trecut, cinematografia indiană a înregistrat o scădere în cifre, ceea ce nu e bine: au fost produse doar 2 957 de filme, iar sălile de cinema nu au vândut decât 3 miliarde de bilete.

09:05: Stabilirea exterioarelor și începerea turnărilor pentru feeria muzicală *O viață de vacă,* a regizorului Adoor Gopalakrishnan.

10:00: într-o mahala a Calcuttei are loc ceremonia de deschidere a celui de-al XIII-lea Festival internațional al filmului contrafăcut, urmată de proiecția unui fals film de Rohmer, turnat în Taiwan.

11:15 : Turnările la *O viață de vacă merg* puțin mai repede decât fusese prevăzut: regizorul acordă o pauză de 15 minute întregii echipe, care profită și turnează un scurtmetraj într-un studio din vecinătate.

13:20: Conferința de presă a Asociației Indiene a Actorilor de Cinema (23 de milioane de membri) denunță pasivitatea autorităților față de fenomenul de *casting,* abolit oficial, dar care, de fapt, continuă să le interzică leproșilor să joace roluri de juni primi.

14:56: Omul de afaceri Samir Ishtar merge la Paris să colecteze câteva tone de probe neutilizate. Acestea vor fi reciclate în uzina sa de montaj din Bombay și vor permite alimentarea ieftină a pieței filmului de acțiune.

filmului indian

16:01: încheierea filmărilor la *O viață de vacă,* se turnează ultima scenă. Montajul începe pe loc.

17:38: Un judecător din New Delhi îl condamnă pe actorul Sanjeev Kumar la sterilizare forțată pentru „abuz de putere de seducție**. Se pare că, de la triumful său în rolul lui Ganesh, starul ar fi responsabil pentru 28% din creșterea demografică din India.

20:00: Premiera pe țară a filmului *O viață de vacă,* succesul este instantaneu.

22:52: Pav-Gîta, zeița cinematografiei, îi apare în vis unui tânăr țăran din Caşmir și-i poruncește să ridice pe vârful muntelui Samindara-Apu o statuie colosală a fraților Lumière, orientată spre Cannes.

23:00: Premiera celui dintâi horror indian este un eșec. Povestea (o vacă este răpită de un dezaxat, apoi făcută cren- vurști) este, potrivit puținilor spectatori intervievați după film, „abjectă și perversă**.

2 3:1 2 : Regizorul Adoor Gopalakrishnan nu se va întoarce acasă în seara asta: a fost cooptat în schimbul 3 la turnarea unui *remake* după *Vaca și prizonierul,* a cărui premieră pe țară este programată pentru mâine-dimineață.

filmele celebre din istoria

***MICROCOSMOS* (1996) :** Albinuța Maya îl salvează pe chipeșul greieraș Jimmy, care se îneca într-o picătură de rouă. Cei doi se căsătoresc imediat și pleacă zumzăind de zor în luna de miere, la celălalt capăt al preriei. în timp

***MINELE REGELUI SOLOMON* (1950):** Doi

Nu vă supărați, știți cumva cum putem ajunge la minele regelui Solomon ?

ce privighetorile vestesc răsăritul, cei doi amorezi sunt tocați de o batoză.

să-și petreacă luna de miere în savană. Călăuza lor își pierde viața în urma exploziei unei sticle de șampanie. Se face noapte. O lumânare nestinsă cum trebuie declanșează un incendiu. în fuga lor, cei doi descoperă un templu și adoptă un idol din aur masiv.

***MISTERUL PICASSO* (1956):** în vila lui din Antibes, Picasso pictează apusuri de soare în alb-negru. Jean Cocteau are nevoie de un taur pentru *Corida.* Picasso îi face unul, cu o pâlnie și niște vată de sticlă. Și un copil de patru ani ar putea s-o facă. Picasso îl plesnește pe copil.

***NAȘUL* (1971):** Din biroul lui, patriarhul don Corleone își mărită fata, molfăind niște vată. Apoi dă ordin ca în patul unui dușman să fie pus un cap de cal și cumpără portocale

de la piață. Cineva încearcă să-l omoare. Fiul lui, Michael, este obligat să poarte costume italienești pentru a răzbuna onoarea familiei.

ORFEU (1949): îngerul lui Jean Cocteau, Heurtebise, alunecă pe-o coajă de banană într-un bar de noapte din Cartierul Latin. Niște mărăcini poetici îi gâdilă coapsele. Garderobiera îi dă o geantă misterioasă în care se ascund niște drăcușori. Heurtebise trece printr-o oglindă ca să prindă ultimul metrou.

Cine vrea să prindă cade

PLANETA MAIMUȚELOR (1967): Astronautul Taylor se întoarce la New York după trecerea virusului Y2K. Oamenii au uitat regulile de la scrabble și au devenit sclavii unor gorile brutale. Cele două specii fac pace în jurul unei alune uriașe descoperite în Statuia Libertății.

POVESTE DIN CARTIERUL DE VEST (1961): Primăria din New York organizează o încăierare interrasială. Tony, un american, îl rănește mortal pe un portoricain După ce este arestat, i se permite să dea un telefon: el își comandă o pizza, apoi este condamnat la scaunul electric. Tony așteaptă un gest de mărinimie din partea guvernatorului. Acesta se

înduplecă să-i anuleze toate amenzile contravenționale.

PSYCHO (1960): O hoață fugară se ascunde în motelul lui Norman Bâtes, un tânăr bine-crescut, care o înjunghie în aceeași seară. Poliția întreprinde o investigație la domiciliul acestuia și descoperă o stupefiantă colecție de calendare vechi, precum și corpul împăiat al mamei lui. Psihiatrii îi pun comportamentul pe seama unei lipse de magneziu în organism.

RAMBO III (1988): Agățat de palele unui elicopter sovietic, John Rambo descoperă ascunzătoarea rebelilor. Este luat prizonier, legat de un pat cu așternutul neschimbat de mai bine de zece ani și torturat de un militar colectivist pe care, din fericire, îl convertește la economia de piață, salvând astfel lumea liberă. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică îi trimite imediat o telegramă de felicitare.

RĂZBOIUL FOCULUI (1981): în preistorie, trei *homo erectus* rătăcesc prin tundră. Primul inventează focul ciupind un mamut de fund, cel de-al doilea frecându-și nasul de un tirano- zaur, iar cel de-al treilea lovind două bucăți de cremene una de alta. Această ultimă soluție va întruni sufragiile juriului.

SALVATI-L PE SOLDATUL RYAN (VYfày. Soldații americani debarcă pe coastele normande, unde clima este ingrată. Primele douăzeci de minute sunt cele mai grele. Un comando reușește să dea de urma soldatului Ryan: amnezic, acesta devenise între timp băiat bun la toate într-o mercerie din Honfleur. Făcându-li-se milă de el, tovarășii lui îl dau pe mâna Gestapoului.

TARZAN LA NEW YORK (1942): întorcându-se în SUA după douăzeci de ani de absență, Tarzan este urmărit de

agenții Fiscului. Ascuns în sistemul de canalizare al orașului, el se ia la trântă cu mai mulți crocodili uriași, în timp ce Jane se luptă cu ziariștii. Cei doi amorezi reușesc să fugă la aeroport, unde, amenințând cu cimpanzeul din dotare, obțin două bilete de avion spre cel mai apropiat paradis fiscal.

***URA* (1996):** Comisia Europeană de la Bruxelles vrea să reglementeze dimensiunea șepcilor, motiv de indignare pentru tineri, care boicotează Centrul Cultural pentru Tineret și își rup carnetele de note. Pentru a readuce calmul în oraș, prefectul organizează un mare concurs de ortografie, în timpul căruia 15 rapperi și doi polițiști sunt grav răniți.

***VREMEA ȚIGANILOR* (1988):** La 6 ani, Vilko încă trăiește cu părinții, într-un tanc sovietic vechi. Tatăl lui vinde o gâscă fermecată ca să-i cumpere acordeonul mult visat. Un impresar îi remarcă talentul de muzician. Băiatul este cooptat pentru o serie de recitaluri în prestigiosul metrou parizian.

O zi din viața

00:01: Douăzeci de divizii blindate ale Armatei Roșii trec frontiera afgană, oficial „pentru a aduce un sprijin logistic realizării unei lungi serii de documentare animaliere", potrivit spuselor ambasadorului sovietic la Națiunile Unite.

07:32: Un Tupolev aterizează lin într-un lan de răpită, nu departe de aeroportul de lângă Moscova. La bordul lui se află omul de afaceri francez Alain Delon, venit în LTRSS pentru a-și prezenta noua gamă de parfumuri.

08:1 3: CComitetul de Stat al Planificării îi impune regizorului Iuri Kokșomin prezența a 2 963 de actori pe platoul de turnare a dramei psihologice *O inimă singuratică.*

10:24: Pentru a înlătura efectele unui sabotaj care a dus la o supraproducție de peliculă, un decret al ministrului Cinematografiei „fixează durata minimă a scurtmetrajelor la 420 de minute".

1 1:3 7 : Cu ajutorul a două tractoare vechi, împrumutate de la cooperativa din Odessa (în schimbul promisiunii de-a le sabota), regizorul Andrei Kermapov poate da în sfârșit primul tur de manivelă la *remake-u*l socialist al filmului *Furia de-a trăi.*

12:00: Binemeritată pauză de prânz pentru întreaga echipă a filmului *Bătălia de la Stalingrad',* departe de

tehnicienii care-și împart douăzeci de kilograme de caviar, vedeta filmului se înfruptă din deliciosul hamburger la care are dreptul prin contract.

filmului sovietic

1 3:3 1 : în stepele Kazahstanului se turnează scena finală a filmului istoric *Spartacus împotriva asupritorilor.* Grigor Svoboda, regizorul filmului, își trimite primul asistent să-i aducă vreo câteva mii de figuranți din gulagul cel mai apropiat.

1 6:0 0 : Emoționat până la lacrimi, Loopy Lupul, celebrul erou al filmelor de animație, primește Crucea Lenin pentru „servicii aduse tineretului sovietic".

21:50: Cineastul oficial Vasili Kujașki pune bazele celei de-a șaptea arte a secolului următor: o epopee sălbatică pe câmpiile Uralului, unde niște cazaci înarmați până-n dinți se bat pentru fiica unui culac; Kujașki botează noul gen *eastem.*

23:49: La sediul Mosfilm, un paznic de noapte fără ocupație savurează o canistră de Parfum Alain Delon™, obținut pe piața neagră, la schimb cu un autograf al Ginei Lollobrigida.

regizorii

AUTANT-LARA (Claude): întâi și-ntâi, cineast francez. Adept al unei arte cinematografice ancorate în realitatea socială a epocii sale, a semnat câteva dintre cele mai mari reușite ale filmului francez din 1942 *(^Mademoiselle Chiffon se mărită, Scrisori de dragoste, Sfioasă).* Artist complet, Claude Autant-Lara nu este omul unei singure pasiuni: interesul său pentru Wagner și pentru istoria Poloniei contemporane a fost răsplătit în 1999 cu Premiul Slobodan Miloșevici pentru întreaga activitate.

BEINEX (Jean-Jacques): Cum a reușit Jean Jacques Beinex, al cărui film *Diva* stârnise totuși admirația publicului și a criticii, să ajungă în numai câțiva ani cineastul cel mai huiduit al generației sale? Desigur, i se poate reproșa că a prezentat o imagine degradată a Franței în filmul *Luna în rigolă* și că l-a pus pe Yves Montând să poarte un trening în *IP 5.* Adevărul este însă că, în fond, nimeni nu l-a iertat că a scos-o din anonimat pe Béatrice Dalle.

BESSON (Luc): Un film de Luc Besson poate fi recunoscut după următoarele patru elemente: o fată vioaie, un bărbat morocănos, muzica din *Marele albastru* și explozii. Al cincilea element este scenariul. Acesta apare abia la sfârșit, pentru a întârzia efectul de surpriză.

CHABROL (Claude): Cineast de regiune. Un film de Chabrol e ca un vin bun: se consumă între prieteni și fără măsură; atenție însă la cele din anii mai slabi.

Căci calitatea unui film de Chabrol depinde de numărul de restaurante bune aflate în vecinătatea locului de filmare. Astfel, *Doctorul M,* turnat în suburbia orașului Freiburg, este o porcărie, iar *Pui cu oțet,* filmat integral în Bresse, regiune cunoscută pentru delicioasele ei specialități culinare, a primit trei furculițe în Ghidul celor mai bune restaurante.

CU OCHII LARG ÎNCHIȘI: Unii ar putea zâmbi, dar, în 1994, Stevie Wonder, geniul muzicii soul, și-a încercat talentul și în cinema, regizând un film experimental, *A Black Story,* prezentat la Festivalul de la Cannes la secțiunea „Un certain regard".

DURAS (Marguerite): Scriitoare și regizoare franceză (1914—1996). Cei care i-au văzut filmele (*Camionul, India Song...)* n-au înțeles nimic. Cei care nu le-au văzut au înțeles totul. Duras a visat toată viața să regizeze o comedie muzicală. Din fericire, nu și-a dus niciodată la îndeplinire amenințarea.

GILOU (Thomas): S-au găsit cârcotași care să descopere, chipurile, în filmul său *Adevărul, dacă mint!* (1997) urmele unei ideologii urât mirositoare. Regizorul s-a arătat atunci scandalizat: „Eu, antisemit? Asta-i culmea, am o grămadă de prieteni evrei!... Frizerul meu e evreu!... Medicul meu e evreu!... Până și rabinul meu e evreu!"

HITCHCOCK (Alfred): în 50 de ani de carieră, acest rafinat regizor englez (1899-1980), care se pretindea urmaș al marchizului de Sade, n-a turnat

decât un singur film. Nu se prea știe cum, dar el a reușit, din 1925 până în 1976, să-l vândă sub 53 de titluri diferite (să amintim *Omul care știa prea multe, Confuzie de persoană, Tânăr și nevinovat).*

RICHET (Jean-François): Cineast de suburbie. Autorul filmelor *Etat des lieux [Situația la zi}* și *Ma 6-T va crack-er [K-rtierul*

meu D drogați], două comedii sentimentale salutate de critică, tocmai a început, în marele bazin al piscinei municipale din Villetaneuse, filmările la *remake-ui Crucișătorului Potemkin,* cu Vincent K-ssel în rolul crucișătorului. Filmul este o coproducție M6-tinerii dintr-un cartier-ghetou.

RISCURILE MESERIEI: Au existat cineaști care au plătit cu viața obligația canalelor de televiziune de a difuza documentare în proporție de 15%. Americanul John Fiterson a intrat în comă după ce s-a îngropat timp de 27 de luni cu niște mannote. Rusul, Anatoli Grumașki a fost călcat în picioare de o turmă de bizoni în timp ce filma un măgăruș. Belgianul Willy de Tott a fost rănit mortal în timpul unui reportaj despre tirul la talere.

ROHMER (Eric): Mai bătrân decât toată echipa lui tehnică la un loc, Eric Rohmer rămâne totuși pentru spectatorii francezi eternul june prim, prințul galanteriei și al legăturilor amoroase. El este însă înainte de orice un redutabil *moneymaker,* care se laudă că poate preface nitratul de argint în aur. După cum amintea *Le journal des finances în* 1988, cu prilejul lansării filmului *Poveste de toamnă,*

„investitorii manifestă o mare încredere în Rohmer, ale cărui rezultate sunt în continuare excelente. Lider mondial pe piața galanteriei, Rohmer rămâne una dintre mărcile de mare notorietate și rezistă crizelor economice. Cotația titlului Eric Rohmer Inc. este în creștere cu 38%. Această performanță se explică printr-o gestiune drastică a costurilor de producție: Rohmer își filmează cea mai mare parte din opere în propriul apartament; actorii acceptă o remunerație cu mult sub prețul pieței din cauza slabei lor calificări; pelicula este recuperată din rezervele «Noului Val». Rezultatele operaționale sunt sporite de măsura guvernamentală cunoscută sub denumirea de «Sărbătoarea Filmului». Rentabilitatea firmei Eric Rohmer Films Inc. se numără printre cele mai ridicate de pe piața pariziană, așa că nu ne mirăm

că președintele Casei de Economii și Consemnațiuni l-a numit pe cineast «Spielbergul Franței»".

SFÂRȘITUL UNEI EPOCI: în 1963, minunata epopee *Iason și argonauții* aduce consacrarea ingeniozității lui Ray Harry- hausen, ridicat de îndată la rangul de „rege al trucajelor". Publicul se înghesuie să admire celebra luptă cu schelete și baletul reptilelor. „De un realism care-ți taie răsuflarea!" exclamă Eric Rohmer în coloanele revistei *Ciné-Flash.* „De o poezie nemaipomenită...", se extaziază François Mauriac în publicația *Panscope.* Secretul acestui mare magician: animarea unor figurine articulate, prin procedeul fotografierii „cadru cu cadru". O tehnică în care Harryhausen a excelat și care va încânta aproape o generație întreagă de spectatori, până la inventarea, în anul următor, a efectelor speciale.

Izgonit de la Hollywood, Ray Harryhausen se va dedica realizării unor filme educative destinate copiilor din ghetouri, cum ar fi *Buddy Skitto (Prietenul meu scheletul,* 1966) sau *Dino break-a-glass (Dino spărgătorul,* 1975).

în 1980, conform ultimei sale dorințe, creatorul călătoriilor în lumea de dincolo este însoțit pe ultimul drum de un trice- ratops făcut din macaroane și de o fantomă făcută dintr-o cutie de camembert.

WELLES (Orson): Matahală grăsulie și specialist în filme neterminate. în 1985, Welles turnează *Revoluția Franceză* (din motive de economie, filmările au loc pe Coasta de Fildeș). Ghinion: firma

producătoare dă faliment. Aflând cele întâmplate, cei 70 000 de figuranți îl mănâncă pe nefericitul regizor, care își căutase zadarnic scăparea în dosul unei critici elogioase apărute în *Cahiers du cinéma.*

filmele de dezbatere

Mare fierbere în cancelarie: în seara aceasta, la ora 20:50, programul 2 difuzează un foarte bun film de dezbatere: *Produsul verde* (R. Fleischer, 1973). Doamna Moubichou improvizează un subiect de disertație. Domnișoara Duramier își propune să înregistreze filmul pentru colegii cu viață sexuală, dar fără video. Domnul Guillemet scrie un articol pentru gazeta liceului, destinat celor care, fiind prea tineri, n-au apucat epoca filmelor de dezbatere.

copiuța

Organ de informare pentru liceeni, făcut de și pentru liceeni

In seara asta, un film excelent pe care „bătrânul“ cinefil din mine își permite să vi-1 recomande călduros: *PRODUSUL VERDEl* Este vorba de un film SF a cărui acțiune se desfășoară într-un viitor apropiat și în care, din cauza suprapopulării, omenirea ajunge să mănânce oameni! Brrr!... Sper că, după ce-1 veți vedea, veți continua să mergeți la cantină!

Domnul Guillemet, profesor de istorie și geografie

(teze șt antiteze în piuneze)

în anii ’70, căutând un mijloc de a-și alimenta emisiu- nea-far *Dosarele ecranului,* postul de televiziune Antenne 2 se lansase într-o ambițioasă politică de producție a unor filme „de dezbatere", care trebuiau să respecte un caiet de sarcini foarte strict:

- Să se adreseze unui public cât mai larg (cadre didactice, profesori, educatori, pedagogi...).

- Să stârnească treptat un sentiment de vinovăție în spectator.

— Să se termine înainte de ora 22.30, pentru a lăsa loc dezbaterii.

TITLUL FILMULUI	/ TITLUL DEZBATERII
Produsul verde	*Mâine, în farfurie...*
Odiseea spațială 2001	*Au computerele simțul umorului ?*
Timpuri noi	*Taylorismul - ieri, azi, mâine*
Tarzan, omul-maimuță	*Este colonialismul o formă de umanism ?*
Cursa spațială	*Oare chiar a pus omul piciorul pe Lună?*

O zi din Viața

11:00 : Mulțimea se înghesuie la intrarea cinematografului San Francisco, cel mai mare din Asuncion, ca să cumpere bilete la tarif de matineu (250 de milioane de guarani, o nimica toată).

12:55: Cineastul și antropologul Juan Pelmazo, însoțit de o echipă tehnică experimentată, se afundă în pădurea ama- zoniană în căutarea tribului Waorani. Un stagiar transportă tot felul de zdrăngănele menite să ușureze contactul cu băștinașii, cunoscuți pentru cruzimea lor.

13:201.a casieria cinematografului San Francisco, cursul biletului pare să se stabilizeze în jurul sumei de 400 de milioane de guarani.

13:50: In timp ce-și face siesta, regizorul chilian Edmundo Punetas este victima unui puci organizat de primul asistent, prietenul lui din copilărie, Hans-Werner Pichuleta, cu sprijinul logistic al mașiniștilor. Consilierul tehnic american neagă orice implicare în operațiune.

14:45 : Hollywoodul respiră ușurat: o importantă rețea de distribuție de filme independente columbiene este anihilată la Los Angeles de către agenții FBI.

16:10: înfruntând deciziile Ministerului paraguayan al Inflației, direcțiunea cinematografului San Francisco ridică prețul biletelor de la 600 la 800 de milioane de guarani.

filmului latino-american

18:00: Deschiderea Festivalului filmului latino-american la Saint-Jean-de-Luz. Proiecționistul se prăbușește în cabina lui, mușcat sălbatic de o tarantulă adusă printre rolele filmului bolivian *Chiquito, micul condor.*

22:05: Tulburările care izbucnesc la intrarea cinematografului San Francisco sunt înăbușite violent de poliție. Vânzarea biletelor, al căror preț înghețase la un miliard de guarani din ordinul guvernatorului, este întreruptă provizoriu.

2 3:1 2 : Trupurile neînsuflețite ale lui Juan Pelmazo și echipei sale sunt descoperite într-un luminiș, cu zdrăngăne- lele în jurul testiculelor. Victimelor le-au fost de asemenea șterpelite telefoanele mobile și cărțile de credit.

23:53: Profitând de incendiul care se dezlănțuie, directorul cinematografului San Francisco fuge cu încasările: aproximativ 8 000 000 de miliarde de guarani, pe care-i transformă imediat într-un pumn de euro la Ambasada Germaniei.

tehnicienii

La umbra decorurilor, înăuntrul paietelor, sub machiajul starurilor muncesc niște oameni adeseori nebărbieriți: **tehnicienii de film.**
Fără ei, filme ioc. Cu ei, necazuri cu duiumul (sunt membri de sindicat).

Tehnicienii de film se nasc în cartiere de blocuri. Când împlinesc 2 ani, asistenta socială îi cumpără de la părinții lor, apoi îi vinde unui producător.

Tehnicienii de film cresc în niște rulote vechi, unde citesc programe TV ca să învețe meserie.

într-o bună dimineață, sunt luați de un agent de pază; ajung pe platou, intimidați, dar fericiți: în sfârșit, își vor putea da întreaga măsură a talentului.

Dacă vreun tehnician de film este victima unui accident în timpul unei turnări, inspectorului de protecție a muncii i se dăruiește o fotografie cu autograf a lui Sophie Marceau și toată lumea e mulțumită.

Să cunoaștem mai bine aceste personaje ieșite din comun.

Când vreun june prim are vocea prea slabă ca să poată fi înregistrată corespunzător, inginerul de sunet se enervează și, pentru a-1 convinge pe actor să vorbească mai tare, îl pune pe operatorul de sunet să-i dea cu microfonul în cap. La rândul

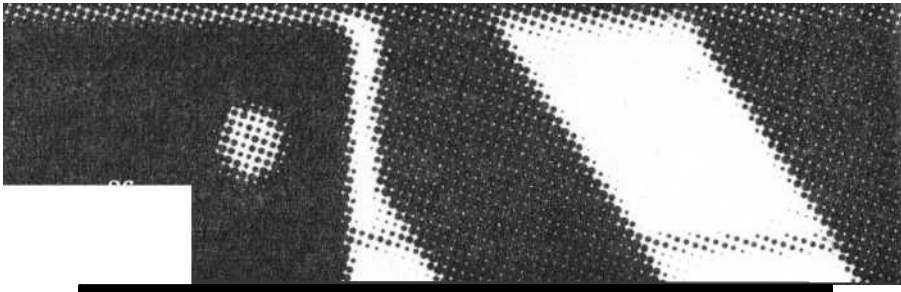

de f ilm

lui, specialistul în efecte sonore nu are decât să taie picioarele unui cal și să lovească apoi cu copitele într-o scândură, ca să reproducă zgomotul unui pursânge în galop.

Aveți de cărat o schelă, de ținut pe loc un tanc, de prins un rinocer? Vorbiți cu plăpândul costumier. Acesta vă va râde prostește în nas, apoi vă va trimite la un grup de domni care vorbesc tare: mașiniștii. înainte de-a discuta cu ei, așteptați să-și termine partida de șeptic.

Machiorul este, de multe ori, un fost mașinist care s-a machiat „din curiozitate"; colegii l-au marginalizat, așa că s-a făcut machior.

Nu în ultimul rând, adresați-vă accesoristului dacă aveți nevoie de un obiect rar: un claxon silențios, un extinctor din paie, o găină marțiană și, pentru cei mai descurcăreți, o inimă de producător.

Tehnicienii de film nu se feresc de muncă și nu stau să-și aleagă cuvintele.

La sfârșitul turnării, sunt ademeniți cu băutură într-o încăpere întunecoasă și sunt ziditi de vii. Astfel, magia celei de-a șaptea arte rămâne intactă.

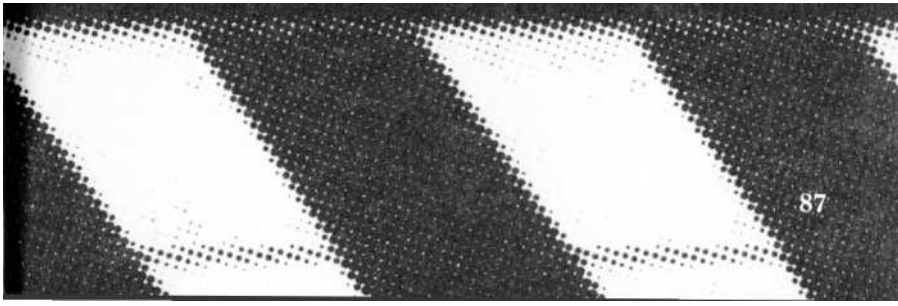

călătorie în

Suntem în 2059: filmele de anticipație și-au pierdut rațiunea de a exista.

Priviți acest bolid care gonește pe arterele NeoBabiloniei (fostul Los Angeles) ! Nu este altul decât actorul Antonio Lopez, la volanul puternicului său Hispano 3000 cu motor pe bază de apă, echipat cu patru supape și semnalizator solar. Umblă vorba că i-ar fi dăruit de curând logodnicei sale Roșită un smarald în valoare de aproape 100 000 de euro.

A cincisprezecea ceremonie a premiilor Rodrigo: „ Y el

Dar spiritele sunt agitate și de evenimente mult mai grave: puternicul sindicat al actorilor anglo-americani a depus un preaviz de grevă. Sindicaliștii refuză să se mai lase distribuiți exclusiv în roluri de poluatori sau de pirați informatici, care vehiculează cele mai oribile stereotipuri rasiale, și amenință să tulbure ceremonia de acordare a Premiilor Rodrigo.

Miracol sau înșelătorie? în condițiile succesului de

proporții al filmului *Omul criogenie* (2058), asociațiile de consumatori avertizează publicul asupra pericolelor criogeniei, procedeu despre care se presupune că ar prelungi viața omului cu câteva mii de ani (cu ajutorul unei băi de azot lichid la -1600°), dar care a dus de fapt la înmulțirea cazurilor de bronșită acută.

Regizorul de origine franceză Luke Besson, naturalizat cali- fornian în 2013, își sărbătorește centenarul, alături de prietenul său, Eric Serra. Din cotidianul *El Tiempo de San Diego* aflăm că Besson intenționează să lase moștenire considerabila sa avere fundației Marvel Comics, care se ocupă de adolescenții

cinematograf ia viitorului

cu grave tulburări de personalitate și cu întârzieri mentale și afective pronunțate.

între timp, Nueva York își linge rănile. O turbină eoliană s-a prăbușit peste o sală de cinema de pe Broadway în plină retrospectivă Mizoguchi; accidentul s-a soldat cu victime, cele mai multe murind în somn.

De pe cealaltă parte a Atlanticului, vești proaste. Ultima actriță franceză în viață, Sandrine Bonnaire, s-a stins la vârsta de 92 de ani. Președintele republici a hotărât săi aducă un ultim omagiu acordându postum diploma de bac.

Microcosmosul parizian continuă, la rândul lui, să fie agitat de dispute între esteți. în centrul dezbaterii, noul procedeu de odorizare a filmelor,

elaborat de un savant japonez. Prima operă odorizată este *Vaca și prizonierul,* deoarece regizorul Henri Vemeuil a permis prin testament ca toate tehnicile viitoare, posibile sau imaginabile să fie testate pe filmul său. Ambele tabere își apără pozițiile cu înverșunare; dincolo însă de considerațiile artistice, reacția negativă a publicului american — căruia mirosul de grajd i s-a părut prea puternic - pare să le dea dreptate celor care consideră că procedeul nu a fost încă pus la punct.

în încheiere, rubrica de scandal: istoricii au în sfârșit acces la arhivele Ministerului de Interne, al căror conținut dă fiori. Legătura dintre Jean Cocteau și Jean Marais era mai mult decât „amicală". Alain Delon lucra pentru KGB (întreprinderea lui de parfumuri nu era așadar decât o acoperire), iar Christian Clavier nu avea pic de umor.

Cinematografia rămâne, așadar, o permanentă sursă de uimire!

Care sunt secretele cinematografului din Burkina Faso? Cum arată o zi din viața filmului indian? Poți face într-adevăr carieră la Hollywood jucând roluri de maimuță? A fost sau nu Alain Delon agent KGB? Care sunt raporturile dintre Philippe Léotard și Johnny Walker? Cum poți să devii membru al Oficiului Filmului Catolic? Prin ce se deosebește un film afgan de un film somalez? Cum se numește cinematograful portughez de introspecție? (Răspuns: fado-masochism.) Decișii să combată morga savantă a criticilor și să rănească orgoliile actorilor, Emmanuel Prelle și Emmanuel Vincenot privesc amuzați cinefilia și pe cinefili. Amestec de satiră, caricatură și rea-credință, *Anticiclopedia filmului* pune o compresă pe fruntea înfierbântată a celor care se iau prea în serios, clipă de clipă și ceas de ceas. Prelle și Vincenot se distanțează de clocotul festivalurilor de film și de sforăriile din culise, preferând abordarea parodică, ricanarea și râsul în pumni.

În aceeași colecție:

Mike Haskins / Clive Whichelow
Mi-au scanat mansarda, n-au găsit nimic

Matei Pleșu
Non-sensul giratoriu și alte non-sensuri

Radu Paraschivescu
Dintre sute de clișee (Așchii dintr-o limba

ISBN 978-973-50-2424-6